

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mirjana Bratušek

**Poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem kot metoda testiranja anketnih
vprašalnikov**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Mirjana Bratušek

Mentorica: doc. dr. Valentina Hlebec

**Poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem kot metoda testiranja anketnih
vprašalnikov**

Ljubljana, 2009

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Valentini Hlebec za vse nasvete, potrpežljivost in pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Posebna zahvala gre moji hčerki Alji in Borisu, ki sta mi vedno stala ob strani.

Hvala mami in očiju, ker sta verjela, da mi bo uspelo.

Hvala vsem, ki so me spodbujali in mi dajali upanje, da je vse mogoče. Hvala Tini in Mateji, ki sta znali najti prave besede ob pravem času.

POGLOBLJENI INTERVJU Z GLASNIM RAZMIŠLJANJEM KOT METODA TESTIRANJA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV

Poglobljeni intervju je kvalitativna metoda za preverjanje kakovosti anketnega vprašalnika. V diplomskem delu preverjamo, katera tehnika poglobljenega intervjuja je najbolj zanesljiva in uspešna pri odkrivanju napak, ki se pojavijo pri odgovarjanju na anketna vprašanja. Ugotavljamo, da nobeno anketno vprašanje ni popolno in je testiranje anketnega vprašalnika nujno za preprečevanje napak.

Glavni cilj poglobljenega intervjuja je razumevanje postopkov ali splošnih pristopov, ki jih uporabljajo intervjuvanci pri odgovarjanju na anketna vprašanja. S tehnikami sočasnega glasnega razmišljanja, retrospektivnega glasnega razmišljanja, definicij in parafraziranja smo preverjali kakovost dveh anketnih vprašalnikov. Na podlagi dobesednih prepisov intervjujev smo s pomočjo kodirne sheme analizirali probleme, s katerimi se soočajo intervjuvanci, medtem ko odgovarjajo na anketna vprašanja.

Pri primerjavi zanesljivosti tehnik poglobljenega intervjuja smo ugotovili, da je tehnika sočasnega glasnega razmišljanja najbolj uspešna pri odkrivanju napak, ki se pojavijo pri odgovarjanju na anketna vprašanja. Z analizo intervjujev smo ugotovili, da imajo intervjuvanci predvsem probleme pri razumevanju in interpretiranju anketnih vprašanj.

Ključne besede: poglobljeni intervju, intervjuvanec, anketni vprašalnik, napake.

COGNITIVE INTERVIEW WITH THINK ALOUD AS A PROCEDURE OF SURVEY QUESTIONNAIRES TESTING

Cognitive interview is a qualitative method for testing the quality of survey questionnaires. This thesis checks, which cognitive interview technique, is the most reliable and effective in detecting errors that occur when answering the survey questions. We note that none of survey questions is complete and that testing of the questionnaire survey is necessary to prevent errors.

The main objective of cognitive interview is the understanding of interview procedures, or general approaches used by respondents when answering the survey questions. We checked the quality of two questionnaires with techniques of concurrent think aloud, retrospective think aloud, definitions and paraphrasing. On the basis of verbatim copies of interviews we have analyzed problems faced by respondents while responding to the survey with the help of coding scheme.

When comparing the reliability of cognitive interview techniques, we found out that the technique of concurrent think aloud is the most successful in detecting errors that occur when answering the survey questions. With the analysis of interviews, we found that respondents had problems particularly in understanding and interpreting survey questions.

Key words: cognitive interview, respondent, survey questionnaire, errors.

KAZALO

1	UVOD	7
2	METODE PREVERJANJA KAKOVOSTI ANKETNIH VPRAŠALNIKOV	8
3	PROCES ODGOVARJANJA NA ANKETNA VPRAŠANJA	10
3.1	Napake pri odgovarjanju na anketna vprašanja	11
4	POGLOBLJENI INTERVJU Z GLASNIM RAZMIŠLJANJEM	14
4.1	Zgodovina	15
4.2	Značilnosti	15
4.3	Priprava in potek	17
4.4	Tehnike poglobljenega intervjuja	21
4.5	Prednosti in pomanjkljivosti	22
4.6	Primeri študij	24
4.7	Uporaba poglobljenega intervjuja v slovenskem prostoru	26
5	PREVERJANJE ANKETNIH VPRAŠALNIKOV S POGLOBLJENIM INTERVJUJEM	28
5.1	Demografske značilnosti intervjuvancev	28
5.2	Opis anketnih vprašalnikov	29
5.3	Analiza intervjujev	30
6	SKLEP	39
7	LITERATURA	41
	PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK PREHRANJEVALNE NAVADE	43
	PRILOGA B: ANKETNI VPRAŠALNIK DEJAVNIKI RAZVOJA KOHEZIVNOSTI IN SODELOVANJA V SOSESKAH	54
	PRILOGA C: ANALIZA INTERVJUJEV PRI ANKETNEM VPRAŠALNIKU PREHRANJEVALNE NAVADE	60
	PRILOGA D: ANALIZA INTERVJUJEV PRI ANKETNEM VPRAŠALNIKU DEJAVNIKI RAZVOJA KOHEZIVNOSTI IN SODELOVANJA V SOSESKAH ..	63

KAZALO SLIK IN TABEL

Slika 3.1: Tourangeau in Rasinski (1988): Model procesa odgovarjanja na anketna vprašanja	11
Slika 4.1: Kognitivno testiranje pri oblikovanju anketnega vprašalnika	20
Tabela 5.1: Demografske značilnosti intervjuvancev	29
Tabela 6.1: Napake, ugotovljene s tehnikami poglobljenega intervjuja	32
Tabela 6.2: Napake pri anketnem vprašalniku Prehranjevalne navade	36
Tabela 6.3: Napake pri anketnem vprašalniku Dejavniki razvoja kohezivnosti in sodelovanja v soseskah	37
Tabela 6.4: Napačna uporaba tehnik poglobljenega intervjuja.....	38

1 UVOD

Anketna metodologija je veda, ki preučuje oblikovanje, predelovanje in analiziranje anketnih vprašalnikov, zbiranje podatkov, stroške, ki nastanejo pri izdelavi ankete, in kakovost anketnih vprašalnikov (Groves in drugi 2004, 30). Pri testiranju anketnih vprašalnikov je poudarek na anketnem vprašalniku, intervjuvancu in njuni interakciji med intervjujem (Snijkers 2002, 224). Intervju je pogosto edini način zbiranja informacij o preteklih dogodkih ter ena izmed tehnik, ki poda informacije o stališčih, vedenju in motivih intervjuvanca (Burns v Nadrag 2002, 13).

Namen diplomskega dela je predstavitev metode poglobljenega intervjuja z glasnim razmišljanjem, ki jo uvrščamo med kvalitativne metode za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov. Kakovost dveh anketnih vprašalnikov bomo preverjali s štirimi tehnikami poglobljenega intervjuja, in sicer s sočasnim glasnim razmišljanjem, z retrospektivnim glasnim razmišljanjem, z definicijami in s parafraziranjem. Na podlagi dobljenih rezultatov bomo ugotavljali zanesljivost uporabljenih tehnik poglobljenega intervjuja. Preverjali bomo, katere napake pri odgovarjanju na anketna vprašanja odkrivajo uporabljene tehnike poglobljenega intervjuja. Dobljene napake bomo med seboj primerjali, da bi ugotovili ali gre za enake napake. Ugotovili bomo, katera tehnika poglobljenega intervjuja je najbolj uspešna pri odkrivanju napak. Na ta način bomo prišli do zaključka, katera tehnika poglobljenega intervjuja je najboljša za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov.

Diplomsko delo je razdeljeno na dva dela in sicer na teoretični in empirični del. V drugem poglavju, ki spada v teoretični del, bomo pojasnili, kaj je testiranje anketnih vprašalnikov in namen preverjanja kakovosti anketnih vprašalnikov. Po Grovesu bomo povzeli tri standarde, katerim naj bi anketna vprašanja in anketni vprašalnik v celoti zadoščali. Na koncu bomo našteali še ostale kvalitativne in kvantitativne metode za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov.

V tretjem poglavju bomo opisali celoten proces odgovarjanja na anketna vprašanja. Grafično bomo prikazali štiristopenjski model procesa odgovarjanja na anketna

vprišanja, ki sta ga oblikovala Tourangeau in Rasinski in je postal osnova za nadaljnje kognitivne raziskave. Pri odgovarjanju na anketna vprašanja prihaja do različnih napak, ki jih bomo na koncu poglavja tudi opisali.

V četrtem poglavju bomo podrobno opisali tako metodo poglobljenega intervjuja, kot tudi vse njene tehnike. Predstavili bomo začetek razvoja in značilnosti metode, pripravo in potek vodenja poglobljenega intervjuja ter njene prednosti in pomanjkljivosti. Nadalje bomo izpostavili nekaj študij, v katerih je bila za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov uporabljena metoda poglobljenega intervjuja. Na koncu bomo predstavili še uporabo metode poglobljenega intervjuja v slovenskem prostoru.

Peto poglavje spada v empirični del, v katerem bomo opisali demografske značilnosti intervjuvancev. V šestem poglavju bomo predstavili kodirno shemo, ki sta jo oblikovala Willis in Lessler (1999) in po kateri smo analizirali intervjuje. Podrobno bomo opisali vse odkrite napake, dobljene rezultate in navedli primere, kadar se napake pojavijo pri različnih tehnikah poglobljenega intervjuja.

V zadnjem poglavju bomo povzeli vse ugotovitve, do katerih smo prišli s pomočjo dobljenih rezultatov. Dokazali bomo, katera tehnika poglobljenega intervjuja je najboljša za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov. Na podlagi dobljenih rezultatov bomo potrdili domnevo, da so naši zaključki oziroma rezultati enaki kot rezultati ostalih, ki so uporabljali in primerjali med seboj tehnike poglobljenega intervjuja.

2 METODE PREVERJANJA KAKOVOSTI ANKETNIH VPRAŠALNIKOV

Pojem kakovosti anketnega vprašalnika je neposredno povezan predvsem z odsotnostjo sistematičnih napak oziroma pristranskosti, ki lahko nastanejo zaradi uporabe konkretnega anketnega vprašalnika, tako pri verbalnem (besedila vprašanj, navodil, nagovorov) kot vizualnem vidiku (oblika, zaporedje in struktura vprašanj ter odgovorov) (Groves v Hlebec 2006). Kakovost anketnih vprašalnikov preverjamo s

testiranjem, zato da, še preden je vprašanje postavljeno v anketni vprašalnik, preprečimo prisotnost nekaterih napak. Tako s testiranjem ugotovimo ali intervjuvanci razumejo anketna vprašanja, ali lahko izvedejo naloge, ki jih zahtevajo vprašanja, in ali bo izpraševalec lahko prebral tako vprašanja kot besedilo (Fowler 1995, 104). Pri preverjanju kakovosti anketnega vprašalnika ločimo dve komponenti. Prva komponenta je povezana s stopnjo razumevanja vprašanj in stopnjo težavnosti odgovarjanja. S tem mislimo na priklic in oblikovanje odgovora. Druga komponenta pa je povezana s tem, kako dobro vprašanja merijo koncepte, ki smo jih želeli meriti (veljavnost in zanesljivost) (Hlebec 2006).

Na splošno naj bi anketno vprašanje in anketni vprašalnik v celoti zadoščala trem standardom:

- ✓ vsebinskemu standardu, kjer vprašanje meri, kar smo želeli meriti,
- ✓ kognitivnemu standardu, kar pomeni, da intervjuvanci konsistentno razumejo anketna vprašanja, imajo zadostno količino informacij za oblikovanje odgovora ter da zmorejo oblikovati in dati odgovor,
- ✓ standardu uporabnosti, kar pomeni, da intervjuvanci in izpraševalec zmorejo z zmerno mero truda ustrezno odgovoriti na anketni vprašalnik in izpolniti vprašalnik z izbrano metodo anketiranja (Groves in drugi 2004, 241).

Vsaka kvalitativna in kvantitativna metoda testiranja anketnega vprašalnika povečuje kakovost anketnega vprašalnika in učinkovitost postopkov zbiranja podatkov:

- ✓ z raziskovanjem napak, ki se lahko pojavijo,
- ✓ s pridobitvijo vpogleda, zakaj se pojavijo, in
- ✓ z oblikovanjem prilagoditev, da se napake odpravijo v anketnem vprašalniku in pri postopku zbiranja podatkov (Snijkers 2002, 64).

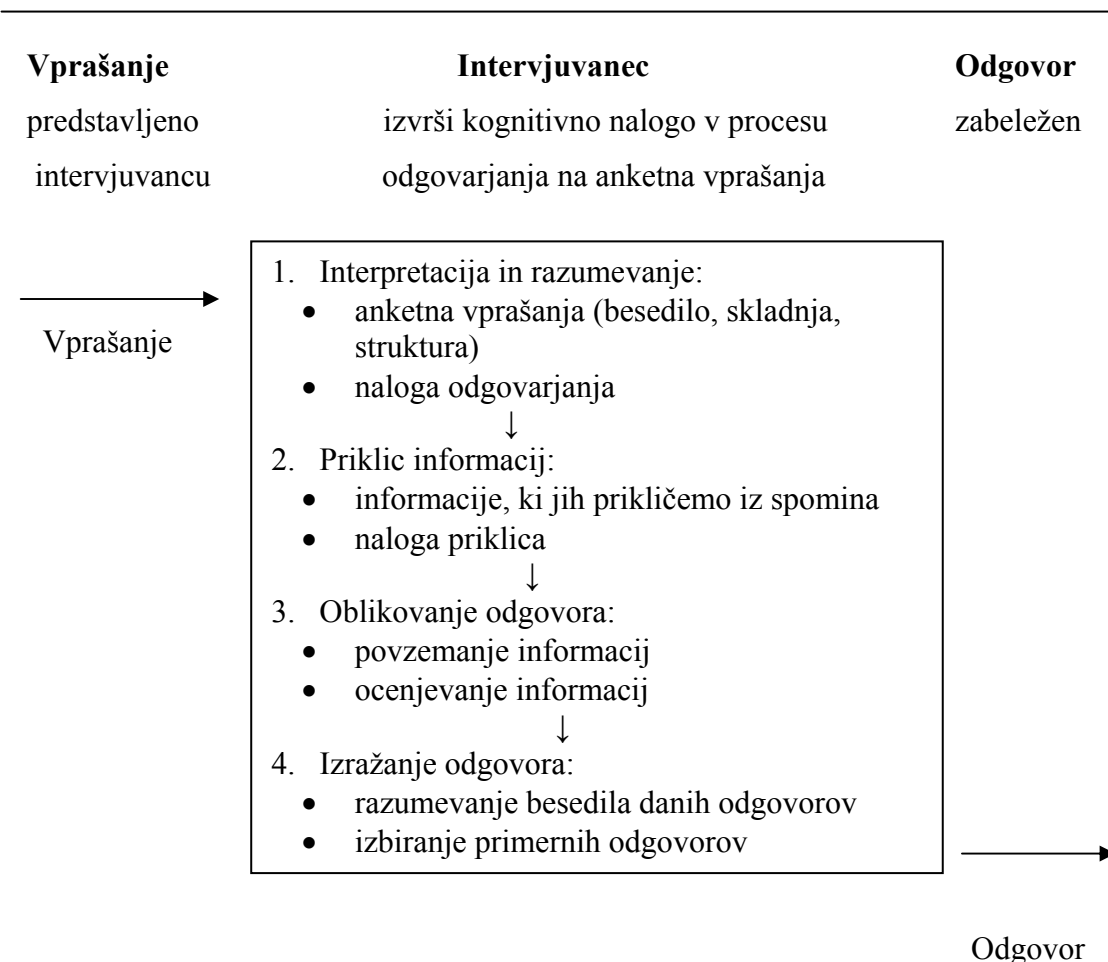
Za preverjanje kakovosti anketnega vprašalnika poznamo več metod, ki jih delimo na kvalitativne in kvantitativne metode. Med kvalitativne metode uvrščamo ekspertno evalvacijo, poglobljeni intervju in fokusno skupino. Med kvantitativne metode pa uvrščamo pilotne študije ali terensko testiranje in eksperimente z deljenim vzorcem ali slučajno razporeditvijo enot (Hlebec 2006).

Testiranje anketnih vprašalnikov je nujno, saj so merske napake dokaj pogoste in zmanjšujejo kakovost anketnih vprašalnikov. Prav tako s testiranjem raziščemo proces spraševanja in odgovarjanja na anketna vprašanja (Snijkers 2002, 65). Splošno testiranje anketnih vprašalnikov temelji na predpostavki, da bomo probleme v anketnem vprašalniku odkrili z odgovori, ki jih dobimo iz anketnih vprašanj (na primer ne vem ali odklonilni odgovori), ali s katerimi drugimi očitnimi dejanji pri odgovarjanju na anketna vprašanja (obotavljanje, omahovanje ali neugodje pri odgovarjanju) (Presser in drugi 2004, 2).

3 PROCES ODGOVARJANJA NA ANKETNA VPRAŠANJA

Tourangeau in Rasinski (v Snijkers 2002, 226) sta oblikovala štiristopenjski model procesa odgovarjanja na anketna vprašanja, ki vsebuje naslednje stopnje: interpretacija in razumevanje anketnih vprašanj, priklic informacij, oblikovanje in izražanje odgovora. V prvi stopnji mora intervjuvanec razumeti anketno vprašanje, kar pomeni, da interpretira besedilo vprašanja in nalogo. V najboljši situaciji je anketno vprašanje interpretirano na isti način kot ga je imel v mislih oblikovalec anketnega vprašalnika. Dvoumno besedilo, nejasna navodila ali zamenjano zaporedje vprašanj ter drugo lahko vodijo do nepravilnih interpretacij. Ko enkrat intervjuvanec razume anketno vprašanje ali misli, da ga razume pravilno, si prikliče informacije iz spomina ali katerega drugega vira, da odgovori na zastavljeno vprašanje. Tukaj se lahko pojavijo problemi zaradi težav pri priklicu ustreznih informacij, ker so lahko pozabljene ali pa anketno vprašanje sprašuje po določenih informacijah, ki niso takoj ali sploh niso na razpolago. Tretji korak je oblikovanje odgovora s povzemanjem in ocenjevanjem informacij. Intervjuvanec mora oblikovati odgovor v tako obliko kot želi izpraševalec. Ko je odgovor oblikovan, ga mora intervjuvanec še primerno izraziti. Intervjuvanec se lahko odloči, da ne bo izrazil pravega odgovora, ampak družbeno primeren odgovor. Pri zaprtih anketnih vprašanjih imamo vnaprej dane odgovore. Izbrati primeren odgovor je lahko težka naloga zaradi dvoumnega besedila, prekrivanja ali manjkajočega vnaprej danega odgovora. Ta model je postal osnova za vodenje kognitivnih raziskav v kognitivnih laboratorijih.

Slika 3.1: Tourangeau in Rasinski (1988): Model procesa odgovarjanja na anketna vprašanja

3.1 Napake pri odgovarjanju na anketna vprašanja

Obstaja veliko razlogov, zakaj nastanejo napake pri odgovarjanju na anketna vprašanja. Mogoče ljudje nimajo informacije, ki jo iščemo, ali se je ne spomnijo ali pa o postavljeni temi nočejo govoriti. Lahko pa je postavljeno tako anketno vprašanje, ki ga je težko razumeti (Willis 2005, 17). Za anketne raziskave, ki so narejene na vzorcu enot iz ciljne populacije, so značilne nekatere tipične napake, ki lahko zmanjšujejo

kvaliteto anketnih vprašanj. V anketni metodologiji ločujemo med dvema osnovnima vrstama anketnih napak:

- ✓ napake neopazovanja, ki nastanejo zato, ker na nekaterih delih populacije merjenje ni bilo izvedeno in
- ✓ napake opazovanja, ki so odkloni odgovorov intervjuvancev od njihovih pravih vrednosti. Zgodijo se med samim opazovanjem oziroma intervjujem. Imenujemo jih tudi merske napake (angl. *measurement errors*) (Lozar Manfreda 2005, 2).

Do napak opazovanja pride med samim merjenjem bodisi zaradi izpraševalca, merskega instrumenta, intervjuvanca ali načina intervjuja. Napaka zaradi izpraševalca (angl. *interviewer error*) lahko nastane zato, ker ima izpraševalec nek vpliv na odgovore intervjuvancev (vprašanja ne prebere pravilno, vprašanje postavi s takim tonom, da vpliva na odgovor intervjuvanca, odgovora ne zabeleži pravilno). Napaka zaradi merskega instrumenta oziroma anketnega vprašalnika (angl. *instrument error*) izhaja iz besedila vprašanj, vrstnega reda vprašanj, oblike vprašalnika (anketno vprašanje je postavljeno na tak način, da intervjuvancu sugerira odgovor). Napaka zaradi intervjuvanca (angl. *respondent error*) nastane, ker različni intervjuvanci dajejo odgovore z različno količino napake, zaradi različnih kognitivnih sposobnosti ali različne motivacije (intervjuvanci ne morejo dati pravega odgovora, ker se ga ne spomnijo). Napaka zaradi načina intervjuja (angl. *mode effect*) nastane zato, ker ima vsak način intervjuja neke specifičnosti (intervjuvanci odgovarjajo na vprašanja v prisotnosti izpraševalca drugače kot preko telefona ali kot pri samoanketiranju) (Lozar Manfreda 2005, 4–5).

Tipične napake, do katerih prihaja zaradi anketnega vprašalnika, lahko razdelimo v štiri skupine (Lozar Manfreda 2005, 5–19):

- ✓ napake zaradi uporabljenih besed v vprašanjih in/ali odgovorih,
- ✓ napake zaradi strukture vprašanja in/ali odgovorov,
- ✓ napake zaradi vrstnega reda ali konteksta vprašanj in/ali odgovorov in
- ✓ napake zaradi (vizualne) oblike anketnega vprašalnika.

Napake zaradi uporabljenih besed v vprašanjih in/ali odgovorih

Najpogostejše napake, ki so povezane z značilnostmi uporabljenih besed v anketnem vprašalniku, so naslednje:

- ✓ intervjuvanec ne razume pomena uporabljene besede (strokovni izrazi),
- ✓ posamezni intervjuvanec lahko uporabljeno besedo razume na več različnih načinov,
- ✓ uporabljena beseda ima različne pomene za različne intervjuvance (uporaba narečja, slenga),
- ✓ na intervjuvanca vpliva informativna funkcija odgovorov, kjer lahko seznam odgovorov služi kot referenčni okvir za ocenjevanje in ovrednotenje lastnega mnenja in vedenja,
- ✓ intervjuvanci so nagnjeni k strinjanju.

Tourangeau, Rips in Rasinski (v Groves in drugi 2004, 211) razlikujejo več tipov problemov, ki se pojavijo pri razumevanju anketnih vprašanj kot so slovnična dvoumnost, prekomerna zapletenost, napačno domnevanje, nejasni pojmi, nejasna merila, nepoznani izrazi in nepravilna sklepanja.

Napake zaradi strukture vprašanja in/ali odgovorov

Ko govorimo o strukturi anketnih vprašanj in odgovorov, mislimo na naslednje:

- ✓ dolžina vprašanja,
- ✓ odprto ali zaprto vprašanje,
- ✓ vrstni red možnih odgovorov,
- ✓ nevtralni odgovor,
- ✓ kategorija »ne vem«,
- ✓ struktura vprašanja pri merjenju občutljivih tem (družbeno zaželeni odgovori),
- ✓ struktura vprašanj o preteklih dogodkih.

Napake zaradi vrstnega reda ali konteksta vprašanja in/ali odgovorov

Raziskave so pokazale, da ljudje različno odgovarjajo na posamezna vprašanja, če so le-ta postavljena v različni kontekst. Predhodna vprašanja namreč služijo kot shema,

filter za interpretacijo naslednjih vprašanj. Zaradi tega prihaja do naslednjih merskih napak:

- ✓ napake zaradi vpliva konteksta na odgovore – učinek konsistentnosti (skladnosti), učinek nasprotja ali redundantnosti, učinek vzbuditve pozornosti, učinek utrujenosti ali dolžine vprašalnika.
- ✓ Napaka zaradi mesta vprašanja znotraj vprašalnika.

Napake zaradi vizualne oblike vprašalnika (pri samoanketiranju)

Anketne napake, ki se pojavljajo zaradi oblike vprašalnika pri samoanketiranju (ko intervjuvanec izpolnjuje vprašalnik sam, brez pomoči izpraševalca), izhajajo iz dveh virov:

- ✓ uporabljenih besed (verbalni vidik),
- ✓ prostorske razporeditve informacij (neverbalni vidik).

Metodo poglobljenega intervjuja je smiselno uporabiti v situaciji, ko ima intervjuvanec težave z razumevanjem anketnega vprašanja in posledično težave s priklicem (Conrad in drugi 1999). S poglobljenim intervjujem odkrivamo probleme, ki se pojavijo pri procesu odgovarjanja na anketna vprašanja. Tako lahko s pomočjo metode poglobljenega intervjuja identificiramo nepravilno razumljene izraze, preveč zapletena anketna vprašanja, težave pri izbiranju odgovorov med vnaprej danimi odgovori in vprašanja, ki spodbujajo družbeno zaželene odgovore (Porter in drugi 2007).

4 POGLOBLJENI INTERVJU Z GLASNIM RAZMIŠLJANJEM

V literaturi je uporabljenih zelo veliko izrazov za poglobljeni intervju: kognitivni intervju (angl. *cognitive interviews*) (Presser & Blair 1994, Fowler & Roman 1992, Campanelli 1997), sočasni in retrospektivni protokol (angl. *concurrent and retrospective protocols*) (Groves 1996), razširjeni intervju (angl. *expanded interviews*) (Forsyth & Lessler 1991), globinski intervju (angl. *in-depth interviews*) (Gower 1991), temeljiti individualni intervju (angl. *intensive individual interviews*) (Belson 1981, Fowler 1992, 1995), temeljiti intervju »iz oči v oči« (angl. *intensive one-on-*

one interview) (Campanelli, Martin & Rothgeb 1991), intervju z glasnim razmišljanjem (angl. *think-aloud interviews*) (Forsyth & Lessler 1991, DeMaio & Rothgeb 1996), glasno razmišljanje (angl. *think alouds*) (Sudman in ostali 1996) (Snijkers 2002, 77).

4.1 Zgodovina

Poglobljeni intervju je raziskovalna metoda, ki je podprta z zgodovinskim in teoretičnim razvojem. Obdobje kognitivnega vidika anketne metodologije – Cognitive Aspects of Survey Methodology (v nadaljevanju CASM) se je začelo v začetku 80-ih let prejšnjega stoletja, ko je na študije anketnih merskih napak vplival razvoj interdisciplinarne kombinacije anketne metodologije in kognitivne psihologije. CASM pristop prevladuje v razvoju oblikovanja, raziskovanja in vrednotenja anketnih vprašalnikov (Willis 2005, 34). Glavni cilj raziskovanja CASM je povečanje veljavnosti anketnih podatkov z zmanjševanjem merskih napak (Snijkers 2002, 224). Ugotovitev CASM je, da v procesu odgovarjanja na anketna vprašanja odgovori na anketna vprašanja zahtevajo serijo kompleksnih kognitivnih procesov kot so interpretacija in razumevanje, priklic informacij, oblikovanje in izražanje odgovora. CASM pristop je bil predlagan kot ogrodje, ki bi dopolnilo ali celo izpodrinilo klasični vidik oblikovanja anketnega vprašalnika. Dopolnitev pa bi dosegli, če bi pravila oblikovanja anketnega vprašalnika vsebovala znanje o odgovarjanju na anketna vprašanja, saj so pravila oblikovanja pogosto pomanjkljiva (Willis 2005, 35). Raziskovanje CASM pokriva zelo široko področje. Vsebuje veliko empiričnih raziskav o kognitivnih faktorjih, ki vplivajo na odgovarjanje na anketna vprašanja in usmerjajo oblikovanje anketnih vprašanj (Willis 2005, 37). Poglobljeni intervju je najbolj stvaren in uspešen dokaz raziskovanja CASM, ker se je ukoreninil na mnogih področjih in je uporaben pri različnih temah (Willis 2005, 40).

4.2 Značilnosti

Poglobljeni intervju je osnovan na tehniki, imenovani »analiza protokola«, ki so jo razvili Simon in njegovi kolegi (na primer Ericsson in Simon 1980, 1984) (Groves in

drugi 2004, 246). Postopek je sestavljen iz dveh delov: glasno razmišljanje vsebuje pojasnjevanje misli, občutkov, interpretacij in idej, medtem ko intervjuvanci »rešujejo problem« (razumevanje anketnega vprašanja, oblikovanje odgovora); analiza protokola pa se nanaša na analizo posnetega materiala. Pri uporabi metode analize protokola na anketno situacijo naj bi bili pozorni na naslednje predpostavke:

- ✓ med kognitivnim procesom in poročanjem naj bi preteklo čim manj časa, saj predpostavljamo, da so informacije še dostopne v kratkoročnem spominu;
- ✓ intervjuvance prosimo, naj opišejo razmišljanje in ne interpretirajo ali pojasnjujejo razlogov za svoj odgovor;
- ✓ intervjuvance naj bi seznanili z metodo, hkrati pa naj bi se izognili vplivu metode na način odgovarjanja, vpliv izpraševalca naj bi se kar se da zmanjšal (čim manj socialne interakcije pri poglobljenem intervjuju z izpraševalcem) (Hlebec 2006).

Poglobljeni intervju je najbolj razširjena metoda za vrednotenje anketnih vprašanj in je uporabljen na začetku oblikovanja anketnega vprašalnika. Pri intervjuju se uporablja anketni vprašalnik, ob katerem intervjuvanec opisuje svoje misli, medtem ko odgovarja na zastavljena vprašanja. Ta metoda se imenuje tudi poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem, ki je lahko voden sočasno ali pozneje po izpolnitvi anketnega vprašalnika. Izpraševalec posname ali kako drugače zabeleži vse pogovore in procese, ki jih intervjuvanec uporablja pri odgovarjanju na vprašanje. Če pride do tišine, lahko izpraševalec pomaga intervjuvancu z vprašanjem kot je »povej mi, o čem premišljuješ« (Willis 1999, 3).

Glavni cilj poglobljenega intervjuja je razumevanje postopkov ali splošnih pristopov, ki jih uporabljajo intervjuvanci pri odgovarjanju na vprašanja (Presser in drugi 2004, 24). Med glavne cilje poglobljenega intervjuja prav tako štejemo takojšnje odkritje pomembne informacije pri intervjuvancu, iskanje problemov v vprašanjih ter s kakšnimi problemi se intervjuvanec sooča pri reševanju anketnega vprašalnika. S pomočjo metode poglobljenega intervjuja se raziskovalci prepričajo, ali se njihova interpretacija anketnih vprašanj ujema z interpretacijo anketnih vprašanj intervjuvanca (Porter in drugi 2007). Namen uporabe poglobljenih intervjujev je vrednotenje

izbranih anketnih vprašanj z namenom, da bi jih ustrezno spremenili in izboljšali (Hlebec 2006).

Optimalen čas trajanja poglobljenega intervjuja je ena ura, lahko tudi ura in pol. Daljše trajanje lahko predstavlja preveliko breme za intervjuvance, zato je priporočljivo, da je proces poglobljenega intervjuja fleksibilen kolikor se da in da ne obsega prevelikega števila strani anketnega vprašalnika (Fowler 1995, 111).

Poglobljene intervjuje vodijo izšolani izpraševalci, ki so lahko znanstveni raziskovalci, kognitivni psihologi, strokovnjaki za metodologijo anketnih vprašanj, izpraševalci s posebnim treningom o vrednotenju vprašanj ali standardizirani izpraševalci brez posebnega treninga (Groves in drugi 2004, 246).

4.3 Priprava in potek

Pred začetkom poglobljenega intervjuja so potrebni naslednji pripomočki (Snijkers 2002, 78–79):

Soba za intervju - mora vsebovati mizo. Intervjuvanec in izpraševalec ne smeta sedeti eden nasproti drugega, zato da lahko intervjuvanec pogleda stran, medtem ko razmišlja. Soba naj ima enosmerno ogledalo ali video sistem za morebitno opazovanje (opazovalec, kakšen drug raziskovalec ali stranka), ampak brez možnih motenj.

Število intervjujev in rekrutiranje intervjuvancev – izberemo število intervjujev (5 – 50), odvisno od naročnika testiranja in časovnega pritiska. Intervjuvanci so prostovoljni, zato kolege in sodelujoče intervjuvance vprašamo ali poznajo sorodnike, prijatelje, sosede, ki bi bili pripravljeni sodelovati v intervjujih, ali pa damo oglas v časopise. Dobro je, da si oblikujemo bazo podatkov z osebnimi podatki in kontaktnimi podatki intervjuvancev ter njihovo število udeležb. Intervjuvanci so k udeležbi povabljeni največ trikrat, da ne bi postali »profesionalni intervjuvanci«. Po izbiri so povabljeni, da se udeležijo intervjuja ob določeni uri in na določenem mestu.

Protokol intervjuja – skupina raziskovalcev pripravi protokol testiranja za vsako vprašanje posebej. Ponavadi so anketni vprašalniki predolgi, da bi testirali vsa vprašanja, zato jih izberemo toliko, da poglobljeni intervju traja največ uro in pol. Ko je protokol pripravljen, ga je treba testirati. Protokol je testiran znotraj skupine izpraševalcev in intervjuvancev ter ostalih kolegov kot intervjuvancev, da ugotovijo ali protokol deluje, kot je bilo predvideno. Nadalje morajo poučiti izpraševalce, da spoznajo protokol in da ga znajo uporabljati. Med to stopnjo testiranja lahko protokol tudi izboljšamo.

Izpraševalec in opazovalec – skupina raziskovalcev se ukvarja z vso pripravo. Prav tako vodijo in opazujejo poglobljeni intervju. Opazovalec ni prisoten v sobi intervjuja, ampak dela zapiske intervjuja za enostranskim ogledalom ali z video posnetka. Intervjuji so posneti na avdio kaseto in včasih na video kaseto.

Ko imamo vse te stvari pripravljene, se lahko prične potek poglobljenega intervjuja (Snijkers 2002, 79–80):

Prihod – ko intervjuvanec prispe, se izpraševalec predstavi in posadi intervjuvanca na pripravljeno mesto. Intervjuvanec se mora počutiti sproščeno, zato izpraševalec pokaže zanimanje in spoštovanje. Intervjuvanec želi izvedeti čim več informacij o raziskavi.

Predstavitev – izpraševalec prične intervju s predstavitvijo. Predstavi se kot izpraševalec in pojasni, kakšna je njegova vloga. Predstavi raziskavo, pove, za koga je in zakaj se izvaja. Poudari zaupnost in razloži, za kaj se bodo informacije uporabljale. Pove tudi, da se bo poglobljeni intervju snemal zaradi kasnejše analize in pridobi dovoljenje za snemanje. Intervjuvancu pove, kaj se od njega pričakuje in mu da navodila za nadaljnje delo.

Začetek intervjuja – po vseh formalnostih se poglobljeni intervju lahko prične. Na začetku vprašamo nekaj lažjih vprašanj za ogrevanje in sproščeno ozračje. Takoj na začetku intervjuja ne smemo težiti s preveč težkimi ali občutljivimi zadevami.

Med intervjujem – med to stopnjo ima izpraševalec zelo pomembno vlogo. Spodbuja intervjuvanca s postavljanjem vprašanj, dokler ni prepričan, da je popolnoma odgovoril na anketno vprašanje. Uporablja nepristranska, pojasnjevalna in dodatna vprašanja. Intervjuvancu da čas, da odgovori. Ne poskuša zapolniti tišine z drugim vprašanjem. Izpraševalec uporablja protokol testiranja, da se prepriča ali ima vse zadeve pokrite. Pri tem neopazno gleda na čas. Pomembno je, da vse informacije pridejo od intervjuvanca, zato ne sme stopiti v ospredje kot izpraševalec, ampak kot oseba.

Dobri izpraševalci delujejo kot detektivi, ki lahko najdejo napake v anketnih vprašanjih. Torej so dobri izpraševalci ljudje, ki:

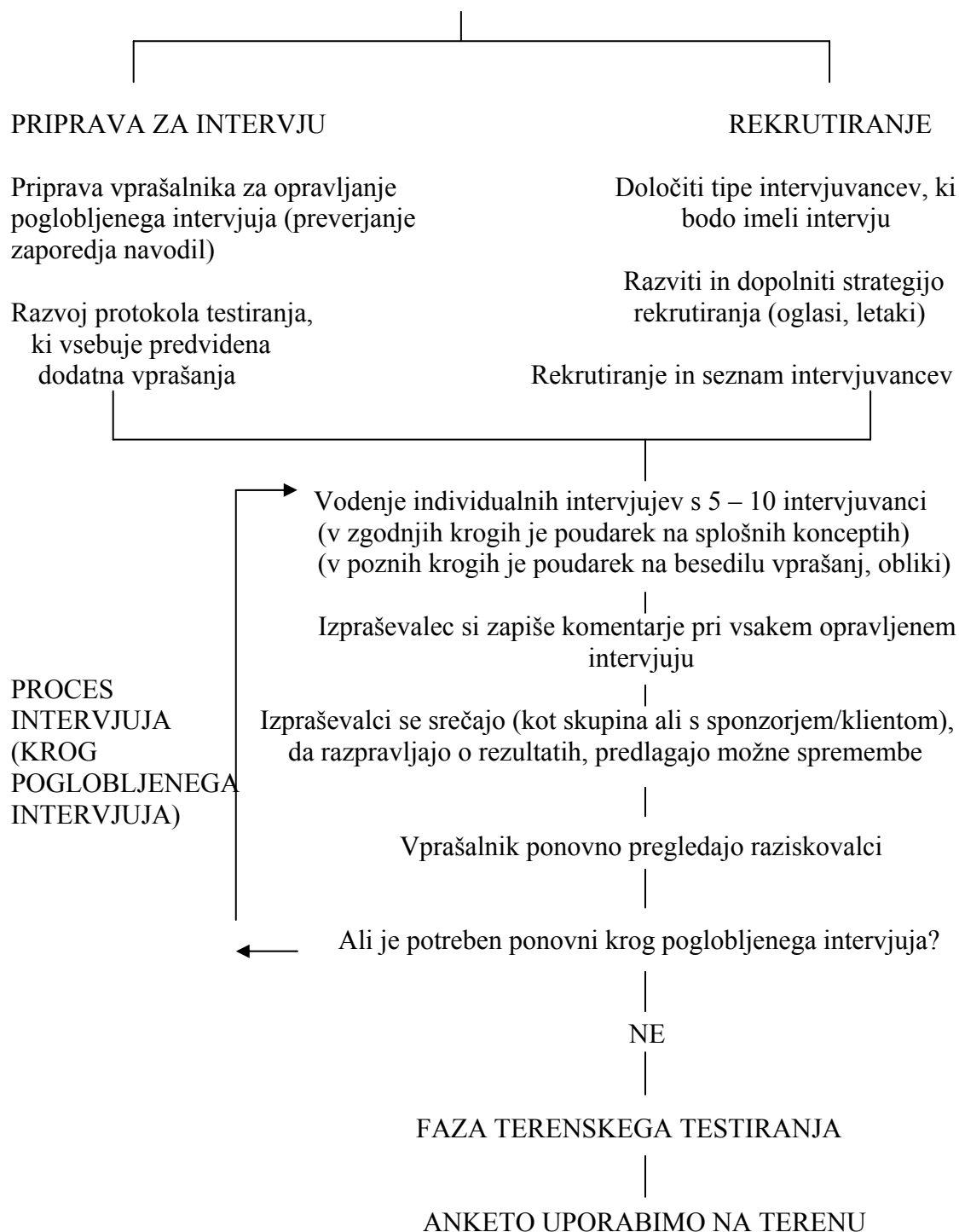
- ✓ imajo izkušnje z oblikovanjem anketnega vprašalnika in imajo znanje o izvajanju raziskav ter namena vprašalnikov,
- ✓ poznajo osnovna načela o poglobljenem intervjuju in so seznanjeni z načini, v katerih osnovni kognitivni proces lahko vpliva na odgovor ankete,
- ✓ so bili izpostavljeni družbeno – znanstvenim raziskovalnim konceptom kot so predsodek, učinek konteksta, meritve in učinki lestvic ... in
- ✓ imajo dobre osebnostne lastnosti, so fleksibilni, so sposobni intervjuvance pomiriti, so mirni pod pritiskom in so brez predsodkov.

Zadnja lastnost je najpomembnejša lastnost dobrega izpraševalca (Willis 1999, 22).

Konec intervjuja – izpraševalec naj poskuša končati intervju na pozitiven in dokončan način. Zadev ne sme pustiti odprtih: »Kaj si mislite o tem intervjuju?«, »Kaj bi naprej morali narediti?«, »Ali imate kakšne predloge?« ali »Ali je kaj ostalo nenavedeno?«. Intervjuvancu mora dati čas, da stopi iz intervjuja, zato ga ne sme končati nenadoma. Razloži mu, kako bodo informacije uporabljene, in ponovno poudari zaupljivost. Na koncu intervjuja se zahvali intervjuvancu za njegovo sodelovanje pri raziskavi in mu ponudi plačilo ali spodbudno nagrado.

Slika 4.1: Kognitivno testiranje pri oblikovanju anketnega vprašalnika

PRVI OSNUTEK VPRAŠALNIKA JE PRIPRAVLJEN ZA TESTIRANJE

Vir: Willis (2005, 138).

4.4 Tehnike poglobljenega intervjuja

Največkrat se soočamo s problemom, katero tehniko poglobljenega intervjuja je najbolje uporabiti. Strokovnjaki, ki uporabljajo metodo poglobljenega intervjuja, ponavadi kombinirajo vse tehnike v istem intervjuju (Willis 1999, 9).

Za preverjanje kakovosti anketnega vprašalnika se uporablja več različnih tehnik poglobljenega intervjuja:

- ✓ *sočasno glasno razmišljanje* (angl. *concurrent think-alouds*), kjer intervjuvanec glasno razmišlja, medtem ko odgovarja na anketno vprašanje;
- ✓ *retrospektivno glasno razmišljanje* (angl. *retrospective think-alouds*), kjer intervjuvanec opiše, kako je oblikoval odgovore ali takoj po poročanju ali pa na koncu intervjuja;
- ✓ *rangiranje zaupanja* (angl. *confidence ratings*), kjer intervjuvanec oceni stopnjo zaupanja, ki ga ima v odgovore;
- ✓ *parafraziranje* (angl. *paraphrasing*), kjer intervjuvanec ponovi vprašanja s svojimi besedami;
- ✓ *definicije* (angl. *definitions*), kjer intervjuvanec definira ključne izraze v vprašanju in
- ✓ *pojasnjevalna vprašanja* (angl. *probes*), kjer intervjuvanec odgovarja na serijo dodatnih vprašanj, ki naj bi razkrila način in strategije pri odgovarjanju (Groves in drugi 2004, 246).

Beatty (v Willis 2005, 106 in Hlebec 2006) je predlagal nabor petih tipov pojasnjevalnih vprašanj za uporabo v poglobljenih intervjujih, ki naj bi olajšali in standardizirali delo izpraševalcev pri poglobljenih intervjujih:

- 1) tradicionalna kognitivna vprašanja (angl. *traditional cognitive probes*) - namen je razumevanje interpretacije izrazov, procesov »računanja« odgovorov, uporabe različnih informacij pri odgovarjanju na anketno vprašanje, ugotavljanje stopnje težavnosti pri oblikovanju odgovora:
 - a) Kaj (kako) ste razmišljali, ko ste odgovarjali na vprašanje?
 - b) Kako ste dobili (oblikovali) odgovor?

- c) Kaj vam pomeni naslednji izraz?
 - d) Ali ste odgovor kar vedeli ali ste ga izračunali?
- 2) Potrditvena vprašanja (angl. *confirmatory probes*) - namen je preveriti ali so informacije, ki smo jih dobili do sedaj, pravilne. Eden od načinov oblikovanja takega vprašanja je, da izpraševalec dobesedno ponovi del odgovora, ki vsebuje ključne informacije:
- a) Torej ste bili v zadnjih 30 dneh bolni samo en dan?
- 3) Pojasnjevalna vprašanja (angl. *expansive probes*) - namen je dobiti dodatne informacije ali pojasnila:
- a) Povejte kaj več o tej situaciji (bolezni, dogodku ...)?
 - b) Kdaj se je ta dogodek (situacija) zgodil?
 - c) Ali ste se slabo počutili ves dan ali le pol dneva?
- 4) Usmerjevalna vprašanja (angl. *functional remarks*) - namen je usmerjanje intervjuvanca na originalno anketno vprašanje ali del vprašanja in so nasprotje pojasnjevalnim vprašanjem. Običajno izpraševalec ponovi anketno vprašanje ali del vprašanja:
- a) Da, govorim o tem, kako ste se počutili v zadnjih 30 dnevih.
- 5) Povratna informacija (angl. *feedback probes*) - običajne fraze, ki se uporabljajo pri anketah za spodbujanje zaželenega načina anketiranja:
- a) Hvala, to je prav taka informacija, ki smo jo želeli.
 - b) Hvala za odgovor, prav to nas je zanimalo.

4.5 Prednosti in pomanjkljivosti

Glavne prednosti poglobljenega intervjuja z glasnim razmišljanjem:

- ✓ uporaben je za ugotavljanje, kako intervjuvanci razumejo vprašanja in oblikujejo odgovore.
- ✓ Svoboda pri odgovarjanju brez vpliva izpraševalca, saj izpraševalec sodeluje zraven le z branjem anketnih vprašanj in postavljanjem dodatnih vprašanj v primeru tišine. Tako je zelo malo nevarnosti, da bo izpraševalec izvlekel odgovor z dajanjem komentarjev ali spraševanjem nečesa, kar je že po naravi sporno.

- ✓ Potrebno je minimalno usposabljanje izpraševalcev, saj izpraševalec samo prebere vprašanja in nato posluša odgovor intervjuvanca.
- ✓ Široko odprta oblika odgovora, saj ima intervjuvanec proste roke o tem, kaj bo povedal. Tako lahko intervjuvanec proizvede informacijo, ki je za izpraševalca nepričakovana. Zato je poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem zelo dragocen, ko je intervjuvanec jasen, odločen, sklepen in ima pomembne izkušnje pri temah, ki jih pokrivajo anketna vprašanja (Willis 2005, 53).

Pomanjkljivosti poglobljenega intervjuja z glasnim razmišljanjem:

- ✓ potrebno je uvodno predhodno usposabljanje intervjuvancev, ki pa je lahko zelo zamudno, saj je poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem nenavadna dejavnost za večino ljudi.
- ✓ Možna je omejena sposobnost glasnega razmišljanja intervjuvanca, saj mnogo intervjuvancev preprosto ni dobrih pri glasnem razmišljanju, medtem ko odgovarjajo na anketna vprašanja. Pogosto avtomatično odgovorijo na zastavljeno anketno vprašanje, brez dodatnih razlag.
- ✓ Za nekatere intervjuvance poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem predstavlja veliko breme.
- ✓ Nagnjenje intervjuvanca, da se oddalji od vprašanja in zahtevane teme, medtem ko glasno razmišlja.
- ✓ Težko je vnaprej reči ali lahko intervjuvanec odgovori na anketna vprašanja.
- ✓ Pri mnogih testiranih anketnih vprašanjih tudi sposobni intervjuvanci ne priskrbijo podatkov z uporabo glasnega izražanja, saj preprosto odgovorijo na zastavljena anketna vprašanja brez pojasnjevanja svojih misli. Čeprav so uspešni pri tej metodi, na nekatera anketna vprašanja vseeno odgovarjajo po spominu, brez kompleksne strategije. V takih primerih glasno razmišljanje žal ni posebej produktivno.
- ✓ Zaznamo lahko predsodke v informacijah intervjuvanca, saj je pri glasnem razmišljanju možno, da intervjuvanec pri svojem odgovoru ustvari mnenje, ki je polno predsodkov in pristranskosti. Poglobljeni intervju z glasnim razmišljanjem vsebuje več intenzivnega napora in moči za vsak odgovor kot pa pri odgovarjanju z »da«, »ne« ali »se strinjam« (Willis 2005, 53–55).

4.6 Primeri študij

Največ raziskav o uporabi metode poglobljenega intervjuja najdemo med tujimi raziskovalci, ki so med seboj primerjali več metod za preverjanje kakovosti anketnega vprašalnika. Primer take raziskave sta naredila Presser in Blair (1994), ki sta med seboj primerjala študije in opažanja intervjuvancev, kodiranje vedenja, poglobljeni intervju na podlagi telefonskega intervjuja in panele ekspertov. Pri poglobljenem intervjuju je sodelovalo 30 intervjuvancev, ki so pri intervjuju uporabljali tehniko glasnega razmišljanja in pojasnjevalna vprašanja. Ugotovila sta, da so paneli ekspertov odkrili največ problemov v primerjavi z ostalimi. Največjo raznolikost problemov so pokazale pilotne študije in poglobljeni intervjuji. Pri vrstah problemov pa sta bili najbolj zanesljivi metodi kodiranja vedenja in paneli ekspertov. Metodi pilotne študije in kodiranja vedenja sta se nagibali k odkritju administrativnih problemov, metoda poglobljenega intervjuja je zaznala probleme v razumevanju in najbolj cenovno učinkovita je bila metoda paneli ekspertov (Groves 2004, 247).

Goermanova (2006) in Murtagh, Addington-Hall in Higginson (2007) so primerjali različne tehnike poglobljenega intervjuja med seboj. Goermanova (2006) je primerjala tehniko glasnega razmišljanja, parafraziranje in pojasnjevalna vprašanja pri 20 intervjuvancih španskega porekla. Ugotovila je, da pri glasnem razmišljanju intervjuvanci niso imeli veliko težav z razumevanjem anketnih vprašanj. Pri pojasnjevalnih vprašanjih so vsi odgovarjali v španskem jeziku in ni nihče izmed intervjuvancev podal razlage španskega izraza v angleškem jeziku. Tehnika parafraziranja je intervjuvancem povzročala veliko težav. Šele ko jim je izpraševalec pomagal z dodatnimi vprašanji, so začeli odgovarjati na anketna vprašanja (Goerman 2006). Murtagh, Addington-Hall in Higginson (2007) so uporabili različne tehnike poglobljenega intervjuja za izboljšanje anketnega vprašalnika o simptomih, ki jih imajo pacienti v zadnji fazi bolezni ledvic. Pri poglobljenem intervjuju je sodelovalo devet intervjuvancev, ki so pri anketiranju uporabljali tehniko glasnega razmišljanja in pojasnjevalna vprašanja. Na podlagi rezultatov tehnike glasnega razmišljanja so odkrili težave pri razumevanju in interpretaciji vprašanj kot so čitljivost/oblika, razumevanje določenih besed/izrazov, neuporabnost nekaterih anketnih vprašanj in

težave pri ocenjevanju odgovorov. S pomočjo tehnike pojasnjevalnih vprašanj pa so ugotovili, da so v anketni vprašalnik pozabili dodati nekatere simptome, ki so zelo pomembni za ledvične bolnike (Murtagh in drugi 2007, 87–93).

Prav tako sta McKay in de la Puente (2005) s poglobljenimi intervjuji poskušala ugotoviti, katera vprašanja omogočajo intervjuvancem, da se primerno identificirajo glede rase, etnične pripadnosti in večrasne skupine. Izvedene so bile tri faze poglobljenih intervjujev, v katerih je sodelovalo skupaj 83 intervjuvancev. Ugotovila sta, da so pojasnjevalna vprašanja predstavila preveč informacij naenkrat in so se pojavili problemi z razumevanjem, zato bi jih bilo potrebno razčleniti na več delov za lažje razumevanje. Potrebno je bilo izločanje vprašanj, ki so zaradi predstavitve navodil izražala nesprejemljive oblike občutljivosti. S tem projektom sta zelo dobro predstavila fleksibilno in raznovrstno naravo poglobljenega intervjuja (Willis 2005, 268–271).

Primer raziskave v Sloveniji je študija o kakovosti merjenja omrežij, kjer so se z metodo intervjuja z glasnim razmišljanjem ukvarjali Nadoh in sodelavci (2004). Zanimalo jih je, kako intervjuvanci interpretirajo kriterij čustvene bližine za imenovanje članov omrežja v vsakega od treh krogov omrežja ter s svojimi besedami opišejo razlike med osebami, imenovanimi v posameznem krogu. Poglobljenega intervjuja z glasnim razmišljanjem se je udeležilo 84 intervjuvancev. Intervjuvanci so pri opisovanju razlik med osebami, imenovanimi v posameznem krogu, dajali odgovore, ki so se nanašali na hierarhične razlike, značilnosti vezi in sočasno uporabo različnih kriterijev. Analize so pokazale tudi razlike v interpretaciji po starosti intervjuvancev. Starejši imajo bolj ali manj ustaljena, stabilna omrežja in očitno kakovost vezi enačijo z vrsto vezi (Hlebec in Kogovšek 2006, 92–93).

4.7 Uporaba poglobljenega intervjuja v slovenskem prostoru

V Sloveniji se metoda poglobljenega intervjuja ne uporablja prav pogosto. Pri pregledovanju svetovnega spleta smo odkrili spletne strani podjetij, ki se ukvarjajo tako s kvalitativnimi kot kvantitativnimi raziskavami. Izbrali smo deset spletnih strani, kjer je bilo navedeno, da se podjetja ukvarjajo s kvalitativnimi raziskavami ali z metodo poglobljenega intervjuja. Od tega je bilo osem oglaševalskih agencij, univerza in inštitut. Nato smo preko elektronske pošte vzpostavili stik s kontaktno osebo za kvalitativne raziskave, da bi nam povedala kaj več o njihovi uporabi metode poglobljenega intervjuja. Od vseh desetih poslanih elektronskih pošt so nam samo štiri kontaktne osebe posredovale odgovor. V dveh primerih so odgovorili, da metode poglobljenega intervjuja ne uporabljajo pri svojih raziskavah, čeprav imajo na svoji spletni strani napisano, da jo uporabljajo. Pri drugih dveh pa so nam pojasnili, da te metode ne uporabljajo na način kot smo ga opisali mi.

Pri oglaševalski agenciji A so nam pojasnili, da uporabljajo poglobljene individualne intervjuje, pri katerih gre za individualne polstrukturirane intervjuje s ciljno osebo, ki jim lahko povedo veliko o njenem vedenju, občutjih, stališčih do določene znamke ali izdelkov. Torej preučujejo vsebino v kontekstu nekega področja, ne pa samega procesa mišljenja. Izpraševalec izvaja individualni intervju s porabnikom ali gospodinjstvom osebno, najpogosteje doma, lahko pa tudi v njihovih poslovnih prostorih, na cesti, v trgovini ali na delovnem mestu. Pri individualnem intervjuju sodeluje hkrati samo ena oseba, izpraševalec pa se z intervjuvanci pogovarja o določeni temi in tako dobi informacije o občutjih in stališčih do določene znamke ali izdelkov. V individualnih intervjujih tako intervjuvanci:

- izbirajo imena izdelkov, storitev, podjetij itd.,
- ocenjujejo predloge nove embalaže,
- izbirajo bodoče oglase,
- ocenjujejo predloge logotipov,
- testirajo spletne strani in spletne oglase.

Za sodelovanje v individualnih intervjujih se lahko intervjuvanci prijavijo preko spleta, kjer izpolnijo prijavo s svojimi osebnimi podatki. Za sodelovanje dobijo zahvalno darilo v vrednosti določenega zneska. Pri varstvu osebnih podatkov opravljajo svoje delo v skladu z mednarodnim kodeksom združenja ESOMAR, katerega člani so. Poglobljeni individualni intervju uporabljajo pri raziskavah poslovnih javnosti, pri raziskavah potrošnikov, pri raziskavah blagovnih znamk, izdelkov in storitev, pri avtomobilskih raziskavah, pri oglaševalskih raziskavah in pri raziskavah interneta (Gfk Slovenija).

Pri oglaševalski agenciji B so nam preko elektronske pošte pojasnili, da imajo pri oblikovanju anketnih vprašalnikov nek svoj hiter sistem testiranja. Preprosto razdelijo anketne vprašalnike sodelavcem ali pa tipičnim pripadnikom ciljne skupine, ki nato sami vprašalnik tudi izpolnijo. O morebitnih zagatah, problemih, dilemah, ki se pojavijo med reševanjem anketnega vprašalnika, se kasneje pogovorijo in ga ustrezno popravijo. Je zelo hiter način testiranja anketnega vprašalnika, ki se je do sedaj vedno izkazal za zelo primernega (tako z vsebinskega kot tudi s časovnega vidika).

Pri raziskovanju uporabe poglobljenega intervjuja z glasnim razmišljanjem na slovenskem trgu smo prišli do ugotovitve, da je metoda poznana oglaševalskim agencijam. Zato lahko med opisi slovenskih oglaševalskih agencij najdemo tudi take, ki se ukvarjajo s kvalitativnimi raziskavami. Vendar po vzpostavitvi kontakta kmalu ugotovimo, da to metodo v praksi zelo redko uporabljajo, saj je po njihovem mnenju predraga in časovno zamudna.

5 PREVERJANJE ANKETNIH VPRAŠALNIKOV S POGLOBLJENIM INTERVJUJEM

Štiri skupine študentov 4. letnika Fakultete za družbene vede so pri predmetu Oblikovanje anketnega vprašalnika izvedle intervjuje v času od marca do junija 2007. Kakovost anketnega vprašalnika Prehranjevalne navade in anketnega vprašalnika Dejavniki razvoja kohezivnosti in sodelovanja v soseskah so študentje preverjali s sočasnim glasnim razmišljanjem, z retrospektivnim glasnim razmišljanjem, s parafraziranjem in z definicijami. Študentje so izbrali poljubne intervjuvance, katerim so pred začetkom izvajanja intervjujev pojasnili, kako se posamezna tehnika poglobljenega intervjuja izvaja. Posebnost je predvsem tehnika sočasnega glasnega razmišljanja, kjer mora izpraševalec pokazati intervjuvancem, kako naj glasno razmišljajo. To lahko doseže s preprosto vajo: »Predstavljajte si prostor, kjer živite in pri tem pomislite, koliko oken imate doma. Medtem, ko štejete okna, mi povejte vse, kar vidite okoli in o čem razmišljate«.

Dobesedne prepise intervjujev smo uporabili nadalje za našo analizo intervjujev. Najprej smo povzeli, koliko intervjuvancev se je udeležilo intervjujev in jih razvrstili po spolu, starosti, izobrazbi, zaposlitvenem statusu in po kraju bivanja.

5.1 Demografske značilnosti intervjuvancev

Kot je razvidno iz tabele 5.1, je pri intervjujih sodelovalo 85 intervjuvancev, od tega jih je bilo 54% ženskega spola in 46% moškega spola. Pri intervjujih so bile prisotne osebe vseh starosti, vendar je prevladovala mlajša generacija, v kateri je več kot polovica intervjuvancev, 52%, stara 25 let ali manj. Največ intervjuvancev, 44%, ima končano štiriletno srednjo šolo, 52% intervjuvancev je študentov. Demografske značilnosti intervjuvancev so pričakovane, saj so intervjuje izvajali študentje. Polovica intervjuvancev živi v mestu, 19% jih živi v primestnem naselju in 31% intervjuvancev prihaja iz podeželskega naselja.

Tabela 5.1: Demografske značilnosti intervjuvancev

SPOL	VSI	v %
moški	39	46
ženski	46	54
skupaj	85	100
STAROST		
25 let ali manj	44	52
od 26 do 35 let	18	21
od 36 do 45 let	7	8
od 46 do 55 let	10	12
od 56 let in več	6	7
skupaj	85	100
IZOBRAZBA		
osnovna šola ali manj	6	7
2-2,5 oziroma 3-letna poklicna šola	10	12
4-letna srednja šola	38	44
višja šola	4	5
visoka šola, fakulteta, akademija	23	27
specializacija, magisterij, doktorat znanosti	4	5
skupaj	85	100
ZAPOSLITVENI STATUS		
osnovnošolec, dijak	3	3
študent	44	52
zaposlen	31	37
upokojen	6	7
nezaposlen	1	1
skupaj	85	100
KRAJ BIVANJA		
podeželsko naselje	26	31
primestno naselje	16	19
mesto	43	50
skupaj	85	100

5.2 Opis anketnih vprašalnikov

Pred analizo intervjujev smo dobesedne prepise intervjujev razvrstili glede na anketni vprašalnik in uporabljeno tehniko poglobljenega intervjuja.

Anketni vprašalnik Prehranjevalne navade je sestavljen iz šestih sklopov, v katerih so postavljena vprašanja o posameznikovem počutju ter o njegovih življenjskih in

prehranjevalnih navadah. Pri tem anketnem vprašalniku so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja, retrospektivnega glasnega razmišljanja in parafraziranja.

Anketni vprašalnik Dejavniki razvoja kohezivnosti in sodelovanja v soseskah je sestavljen iz štirih sklopov, v katerih so postavljena vprašanja o značilnosti soseske, delovanju posameznika v soseski ter o odnosih posameznika z drugimi ljudmi. Tukaj so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja, parafraziranja in definicij.

5.3 Analiza intervjujev

Pri analizi intervjujev smo uporabili kodirno shemo, ki sta jo oblikovala Willis in Lessler (1999). V njej so opisane vse možne napake, ki se pojavljajo pri procesu odgovaranja na anketna vprašanja. Spodaj so podrobno opisana samo tista področja, pri katerih smo odkrili napake:

- 1) jasnost – vključuje probleme, ki jih ima intervjuvanec pri razumevanju namena ali pomena anketnega vprašanja.
 - a) Besedišče – kadar anketno vprašanje vsebuje preobširno besedilo ali zapleteno skladnjo.
 - b) Strokovni izrazi – kadar anketno vprašanje vsebuje določene strokovne izraze, ki so intervjuvancu nerazumljivi ali za katere obstajajo enostavnejši izrazi.
 - c) Nejasnost – kadar lahko anketno vprašanje interpretiramo na več možnih načinov, ko anketno vprašanje vsebuje nejasne izraze, ko ni jasno, kaj vsebuje anketno vprašanje, ali ko intervjuvanec enostavno nima dovolj informacij za takojšen odgovor.
- 2) Domneve – vključujejo probleme v zvezi s primernostjo anketnih vprašanj, katera so zastavljena intervjuvancu.
 - a) Domneva stalnega obnašanja – kadar anketno vprašanje neprimerno predvideva stalni vzorec obnašanja ali izkušenj v razmerah, ki se lahko razlikujejo.

- b) Dvosmiselnost – kadar je anketno vprašanje sestavljeno iz dveh ali več vprašanj.
- 3) Znanje / spomin – vključuje probleme intervjuvanca, če nima znanja, da bi odgovoril na anketno vprašanje ali se ne spomni informacij, potrebnih za oblikovanje odgovora.
- a) Znanje – kadar intervjuvanec ne zna odgovoriti na anketno vprašanje zaradi neznanja.
 - b) Vedenje – kadar anketno vprašanje sprašuje po informacijah, o katerih intervjuvanec nima mnenja ali sploh ni razmišljal o njih.
 - c) Problem priklica – kadar se intervjuvanec ne spomni informacij, po katerih ga anketno vprašanje sprašuje.
- 4) Občutljivost – vključuje anketna vprašanja, ki obravnavajo občutljivo tematiko ali vsebujejo občutljivo besedišče.
- a) Občutljivost besedišča – kadar anketna vprašanja vsebujejo izraze, ki so čustveno obarvani, so neprijetna ali žaljiva (Willis in Lessler 1999, 3–26).

Vse dobesedne prepise intervjujev smo razvrstili po različnih uporabljenih tehnikah poglobljenega intervjuja kot so sočasno glasno razmišljanje, retrospektivno glasno razmišljanje, parafraziranje in definicije, ne glede na uporabljen anketni vprašalnik. S pomočjo prej opisane kodirne sheme smo označevali različne vrste napak in skupaj odkrili 190 napak, kar je razvidno iz tabele 6.1. Največ napak, 74%, smo odkrili s tehniko sočasnega glasnega razmišljanja. S tehniko definicij smo odkrili 12% napak, s tehniko parafraziranja 8% napak in s tehniko retrospektivnega glasnega razmišljanja 6% napak.

Tabela 6.1: Napake, ugotovljene s tehnikami poglobljenega intervjuja

Napaka	Tehnike poglobljenega intervjuja								Skupaj	
	S	v %	R	v %	D	v %	P	v %		v %
JASNOST										
besedišče							3	19	3	2
strokovni izrazi	21	15			5	23			26	14
nejasnost	54	38	2	17	17	77	6	38	79	42
DOMNEVE										
domneva stalnega obnašanja	30	21	1	8					31	16
dvosmiselnost	3	2							3	2
ZNANJE/SPOMIN										
znanje	19	14					2	12	21	11
vedenje	12	9	6	50					18	9
problem priklica			2	17			5	31	7	4
OBČUTLJIVOST										
občutljivost besedišča	1	1	1	8					2	1
SKUPAJ	140	100	12	100	22	100	16	100	190	100
v %		74		6		12		8		100

S pomeni sočasno glasno razmišljanje. R pomeni retrospektivno glasno razmišljanje. D pomeni definicije. P pomeni parafraziranje.

Napako jasnosti besedišča smo odkrili samo pri uporabi parafraziranja in predstavlja 2% vseh odkritih napak. Primer take napake pri parafraziranju je: »Ali sodelujete v kakšnem športnem klubu, kulturni organizaciji ali kakšni drugi organizirani aktivnosti v soseski? OAV_S6_V.Š._CIRILA_31.3. – Ali sodelujete v vasi, v kaki organizaciji?«

Napako jasnosti strokovnih izrazov smo odkrili pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in pri uporabi definicij. Jasnost strokovnih izrazov predstavlja 14% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je: »Katere vrste prehranskih dodatkov uživate: FHES? OAV_B9_T.J._IGOR_31.3. – Kaj pa to? Ne poznam...«

Primer napake jasnosti strokovnih izrazov pri definicijah je: »Struktura stanovalcev. OAV_S6_K.V._PETRA_15.4. – Struktura stanovalcev? Ne vem, mogoče njihove navade.«

Napako nejasnosti anketnih vprašanj smo odkrili pri uporabi vseh štirih tehnik poglobljenega intervjuja kot so sočasno glasno razmišljanje, retrospektivno glasno razmišljanje, parafraziranje in definicije. Nejasnost anketnih vprašanj predstavlja največji delež, kar 42% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je:

Koliko obrokov hrane užijete dnevno?

OAV_B9_S.Ž._NEJA_5.4. – Na dan užijem praviloma zelo veliko obrokov vendar le ti niso redni. Nimam obilnih obrokov in redkokdaj imam čas da užijem kakšen topel obrok. Zato jem večkrat na dan in sicer stvari ki so že pripravljene ali pa so to razni piškoti, prigrizki, sladkarije. Torej bi se moj odgovor glasil da zaužijem 5 obrokov dnevno samo težko si predstavljam kaj bi v tem vprašanju pomenil obrok, če sem štejemo vse kar v dnevu pojem potem je ta številka prava, če pa pod obroke štejemo tople jedi pa je ta številka veliko manjša ali pa tega obroka v dnevu sploh ne zaužijem.

Primer napake nejasnosti anketnih vprašanj pri retrospektivnem glasnem razmišljanju je: »Ali v zadnjem mesecu opažate naslednje fizične ali psihične simptome: »nejasna« glava? OAV_B2_P.J._MARKO_20.4. – Ne sej sm reku. Težko udgovarjat kr ni čist jasn kva pomen vprašanje. Sm bl na blef odgovoru.«

Primer napake nejasnosti anketnih vprašanj pri parafraziranju je: »Ali se pred uživanjem prehranskih dodatkov posvetujete s svojim zdravnikom ali farmacevtom? OAV_B9_L.K._BORIS_27.3. – Ali vas je strah jemati prehranske dodatke?«

Primer napake nejasnosti anketnih vprašanj pri definicijah je: »Prometne povezave. OAV_B6_Z.P._BLAŽ_26.3. – Po moje da so to ceste. Kako so vzdrževane in urejene. Da nimaš luknje v cesti al pa celo neasfaltirano cesto.«

Napako domneve stalnega obnašanja smo odkrili pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in pri uporabi retrospektivnega glasnega razmišljanja. Domneva stalnega obnašanja predstavlja 16% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je: »Kakšen je vaš krvni pritisk? OAV_B2_G.Ž._NEJC_13.4. – Ja odvisno kako gledam, misliš nasplošno? Zjutraj ko se zbudim je nizek, če se ukvarjam s športom je višji, drugače pa ne vem kakšen je.«

Primer napake domneve stalnega obnašanja pri retrospektivnem glasnem razmišljanju je: »Imate slabo prebavo? OAV_B2_P.J._MANCA_16.4. – Odvisno tut, kaj jem, od obdobja – al je pred menstruacijo, odvisno je tut od lune, pa še drugih vplivov. Trenutn pa drugač ne.«

Napako dvosmiselnosti anketnih vprašanj smo odkrili samo pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in predstavlja 2% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je:

Ali imate v vaši soseski katero od naslednjih težav: vlomi in kraje?

OAV_B6_J.K._TONE_21.4.07 - Ja žlebove so mi pokradl, ne. To je en tak problem in sicer zarad tistega ciganskega naselja k je tam gor. In cigani imajo očitno zlo radi baker, ne. In ker majo tko radi baker in denar hkrati, so seveda mi ograjo prerezal in ukradl mi to. Vlomov sicer ni, ampak kljub temu imam protivlomne naprave, pa kamere pa vse to, ampak problemi kljub temu obstajajo. V bistvu vlomov ni, kraje pa obstajajo. Se pravi če je to skupno vprašanje, bi dal potem 3. Zato k ni zadostne zaščite bi reku, zaščita bi pa bla že s tem, če bi ta zaselk ciganski presekala ena avtocesta. Potem ti cigani ne bi prodiral zmar tle na naše ozemlje.

Napako pomanjkanja znanja smo odkrili pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in pri uporabi parafraziranja. Pomanjkanje znanja pri intervjuvancih predstavlja 11% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je: »Ali imate sladkorno bolezen? OAV_B9_T.J._IRENA_31.3. – Ne da bi vedla, ne. Do lanskga leta jo še nism mela.«

Primer napake pomanjkanja znanja pri parafraziranju je: »Kako pogosto se odločate za čistilne prehranske dneve oz. shujševalne kure? OAV_B9_V.F._MATEVŽ_2.4. – (smeh) Nikul tega.....Na vim, ne poznam tega.....«

Napako vedenja intervjuvanca smo odkrili pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in pri uporabi retrospektivnega glasnega razmišljanja. Vedenje intervjuvanca predstavlja 9% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je: »Ali v zadnjem mesecu opazate naslednje fizične ali psihične simptome: gube na obrazu? OAV_B2_G.Ž._BARBARA_17.4. – Se sploh nisem posvečala temu tako da ne vem.«

Primer napake vedenja intervjuvanca pri retrospektivnem glasnem razmišljanju je: »Ali v zadnjem mesecu opazate naslednje fizične ali psihične simptome: kisel, grenak ali slan okus v ustih ob zbujanju? OAV_B2_N.E._IRENA_24.3. – Neprijeten okus. Ne bi ga znala definirati.«

Napako problem priklica smo odkrili pri uporabi retrospektivnega glasnega razmišljanja in pri uporabi parafraziranja. Problem priklica predstavlja 4% vseh odkritih napak. Primer take napake pri retrospektivnem glasnem razmišljanju je: »Ali v zadnjem mesecu opazate naslednje fizične ali psihične simptome: zamašena ušesa ob zbujanju? OAV_B2_N.E._ALEŠ_24.3. – Ne spomnim se takega jutra.«

Primer napake problem priklica pri parafraziranju je: »Surova hrana (sadje, zelenjava, jedrca...) predstavlja v moji prehrani? OAV_B9_V.F._MATIJA_25.3. – Hmm surova hrana ...ne znam preoblikovat. E.«

Napako občutljivosti besedišča smo odkrili pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja in pri uporabi retrospektivnega glasnega razmišljanja. Občutljivost besedišča predstavlja 1% vseh odkritih napak. Primer take napake pri sočasnem glasnem razmišljanju je: »Kakšen je vaš povprečen NETO dohodek? OAV_S6_R.G._DAVOR_8.6. – Emm, ne bit jezn, sam tega ti pa res ne bom razlagal (smeh).«

Primer napake občutljivosti besedišča pri retrospektivnem glasnem razmišljanju je: »Ali v zadnjem mesecu opazate naslednje fizične ali psihične simptome: smrdeče blato? OAV_B2_P.J._MARKO_20.4. – Brez komentarja (smeh).«

Ker nas je zanimalo, katere vrste napak se pojavijo pri uporabi različnih anketnih vprašalnikov, smo dobljene napake razvrstili glede na anketni vprašalnik in pri njem uporabljene tehnike poglobljenega intervjuja.

Tabela 6.2: Napake pri anketnem vprašalniku Prehranjevalne navade

Napaka	Tehnike poglobljenega intervjuja						Skupaj	
	S	v %	R	v %	P	v %		v %
JASNOST								
besedišče								
strokovni izrazi	6	10					6	8
nejasnost	18	31	2	17	5	50	25	31
DOMNEVE								
domneva stalnega obnašanja	25	43	1	8			26	32
dvosmiselnost								
ZNANJE/SPOMIN								
znanje	4	7			2	20	6	8
vedenje	5	9	6	50			11	14
problem priklica			2	17	3	30	5	6
OBČUTLJIVOST								
občutljivost besedišča			1	8			1	1
Skupaj	58	100	12	100	10	100	80	100
V %		73		15		12		100

S pomeni sočasno glasno razmišljanje. R pomeni retrospektivno glasno razmišljanje. P pomeni parafraziranje.

V tabeli 6.2 so prikazane vse napake, ki smo jih odkrili pri anketnem vprašalniku Prehranjevalne navade. Pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja, retrospektivnega glasnega razmišljanja in parafraziranja smo odkrili skupaj 80 napak. Največ napak, 73%, smo odkrili s tehniko sočasnega glasnega razmišljanja, medtem ko smo s tehniko retrospektivnega glasnega razmišljanja odkrili samo 15% napak in s tehniko parafraziranja 12% napak. S tehniko sočasnega glasnega razmišljanja smo odkrili napako jasnosti strokovnih izrazov, nejasnosti, domneve stalnega obnašanja,

pomanjkanja znanja in vedenja intervjuvanca. S tehniko retrospektivnega glasnega obnašanja smo odkrili napako nejasnosti, domneve stalnega obnašanja, vedenja intervjuvanca, problem priklica in občutljivosti besedišča. S tehniko parafraziranja smo odkrili napako nejasnosti, pomanjkanja znanja in problem priklica. Ugotovili smo, da smo z vsemi uporabljenimi tehnikami poglobljenega intervjuja odkrili napako nejasnosti anketnih vprašanj.

Tabela 6.3: Napake pri anketnem vprašalniku Dejavniki razvoja kohezivnosti in sodelovanja v soseskah

Napaka	Tehnike poglobljenega intervjuja						Skupaj	
	S	v %	D	v %	P	v %		v %
JASNOST								
besedišče					3	50	3	3
strokovni izrazi	15	18	5	23			20	18
nejasnost	36	44	17	77	1	17	54	49
DOMNEVE								
domneva stalnega obnašanja	5	6					5	4
dvosmiselnost	3	4					3	3
ZNANJE/SPOMIN								
znanje	15	18					15	14
vedenje	7	9					7	6
problem priklica					2	33	2	2
OBČUTLJIVOST								
občutljivost besedišča	1	1					1	1
SKUPAJ	82	100	22	100	6	100	110	100
V %		75		20		5		100

S pomeni sočasno glasno razmišljanje. D pomeni definicije. P pomeni parafraziranje.

V tabeli 6.3 so prikazane vse napake, ki smo jih odkrili pri anketnem vprašalniku Dejavniki razvoja kohezivnosti in sodelovanja v soseskah. Pri uporabi sočasnega glasnega razmišljanja, definicij in parafraziranja smo odkrili skupaj 110 napak. Največ napak, 75%, smo odkrili s tehniko sočasnega glasnega razmišljanja, medtem ko smo s tehniko definicij odkrili 20% napak in s tehniko parafraziranja samo 5% napak. S tehniko sočasnega glasnega razmišljanja smo odkrili napako jasnosti strokovnih izrazov, nejasnosti, domneve stalnega obnašanja, dvosmiselnosti, pomanjkanja znanja, vedenja intervjuvanca in občutljivosti besedišča. S tehniko

definicij smo odkrili napako jasnosti strokovnih izrazov in nejasnosti. S tehniko parafraziranja smo odkrili napako jasnosti besedišča, nejasnosti in problem priklica. Tako kot pri prejšnjem anketnem vprašalniku tudi tukaj ugotovimo, da smo z vsemi uporabljenimi tehnikami poglobljenega intervjuja odkrili napako nejasnosti anketnih vprašanj.

Pri celotni analizi intervjujev smo naleteli na pomanjkljivo opravljene poglobljene intervjuje. Izpraševalci so podali intervjuvancem pomanjkljiva ali napačna navodila za izvajanje določenih tehnik poglobljenega intervjuja. Kar je razumljivo, glede na to, da so bili izpraševalci študentje. To pomanjkljivost smo označili kot napako napačne uporabe tehnike. Pojavila se je pri uporabi definicij in pri uporabi parafraziranja. S tehniko parafraziranja smo odkrili največ, 84% napak, medtem ko smo s tehniko definicij odkrili 16% napak napačne uporabe tehnike.

Tabela 6.4: Napačna uporaba tehnik poglobljenega intervjuja

Napaka	Tehnike poglobljenega intervjuja				Skupaj	
	D	v %	P	v %		v %
Napačna uporaba tehnike	25	16	127	84	152	100

D pomeni definicije. P pomeni parafraziranje.

6 SKLEP

Preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov je zelo pomembno, saj s tem odpravljamo napake, ki nastanejo pri odgovarjanju na anketna vprašanja. Pri odgovarjanju na anketna vprašanja mora intervjuvanec najprej razumeti anketno vprašanje in ga pravilno interpretirati. Nato si priključuje iz spomina informacije, potrebne za odgovor, jih oblikuje v odgovor ter ga izrazi. Glede na vse napake, ki smo jih odkrili s tehnikami sočasnega glasnega razmišljanja, retrospektivnega glasnega razmišljanja, definicij in parafraziranja, smo ugotovili, da so imeli intervjuvanci probleme že takoj na začetku z razumevanjem in interpretacijo anketnih vprašanj.

Skozi vso diplomsko nalogo smo predstavili uporabo metode poglobljenega intervjuja ter njene tehnike, s katerimi preverjamo kakovost anketnih vprašalnikov. Zanimalo nas je, katera uporabljena tehnika poglobljenega intervjuja je uspešnejša pri odkrivanju napak. Po analizi intervjujev dveh anketnih vprašalnikov smo ugotovili, da je najbolj uspešna tehnika za preverjanje kakovosti anketnih vprašalnikov sočasno glasno razmišljanje. S tehniko sočasnega glasnega razmišljanja smo odkrili 74% vseh odkritih napak, medtem ko smo s tehniko retrospektivnega glasnega razmišljanja odkrili 6% napak, s tehniko definicij 12% napak in s tehniko parafraziranja 8% vseh odkritih napak.

Intervjuvanci so imeli probleme z razumevanjem besedišča in strokovnih izrazov, z interpretacijo, primernostjo in dvosmiselnostjo anketnih vprašanj, s pomanjkanjem znanja in mnenja, s priklicem informacij ter s čustveno obarvanim besediščem. Pri uporabi vseh štirih tehnik poglobljenega intervjuja smo odkrili napako nejasnosti anketnih vprašanj. Kar pomeni, da intervjuvancem anketno vprašanje ni bilo jasno in so ga interpretirali na več možnih načinov, ne glede katero tehniko poglobljenega intervjuja so uporabljali. Pri izvajanju tehnik retrospektivnega glasnega razmišljanja in parafraziranja ima pomembno vlogo spomin, saj intervjuvanec opiše, kako je oblikoval odgovore na koncu intervjuja ali ponovi anketna vprašanja s svojimi besedami. Zatorej smo pri prej omenjenih tehnikah ugotovili, da so imeli intervjuvanci probleme s priklicem določenih informacij, potrebnih za odgovor.

Izpraševalci, ki so bili študentje, so podali intervjuvancem pomanjkljiva ali napačna navodila za izvajanje posamezne tehnike poglobljenega intervjuja. Tekom analize intervjujev smo ugotovili, da so intervjuvanci napačno izvajali tehniki definicij in parafraziranja.

Naše ugotovitve se popolnoma ujemajo z ugotovitvami študij, katere smo navedli kot primer uporabe poglobljenega intervjuja. Pri vseh navedenih študijah metoda poglobljenega intervjuja zazna probleme v razumevanju in interpretaciji anketnih vprašanj. Prav tako smo tudi mi ugotovili, da so imeli intervjuvanci največ problemov z razumevanjem in interpretacijo anketnih vprašanj, ne glede na uporabljeni anketni vprašalnik in uporabljeno tehniko poglobljenega intervjuja. Žal pa v Sloveniji metode poglobljenega intervjuja ne uporabljamo pogosto. Po vzpostavitvi kontakta z oglaševalskimi agencijami smo ugotovili, da metodo poglobljenega intervjuja poznajo, vendar je v praksi ne izvajajo, saj je predraga in časovno zamudna.

Glede na našo analizo intervjujev lahko trdimo, da je izvajanje tehnik sočasnega glasnega razmišljanja in retrospektivnega glasnega razmišljanja veliko lažje kot izvajanje tehnik definicij in parafraziranja. Predvsem je problem v tem, da je uporaba tehnik poglobljenega intervjuja predraga raziskava, Slovenija pa premajhna država, da bi financirala take raziskave. Tako se oglaševalske agencije, katere smo raziskovali v diplomski nalogi, znajdejo na zase najugodnejši način.

7 LITERATURA

1. Conrad, Frederick, John Blair in Elena Tracy. 1999. *Verbal Reports Are Data! A Theoretical Approach To Cognitive Interviews*. Bureau of Labor Statistics, University of Maryland. Dostopno prek: <http://www.fcsm.gov/99papers/conrad1.pdf> (24. julij 2008)
2. Conrad, Frederick G. in Johnny Blair. 2004. *Aspects of data quality in cognitive interviews: The case of verbal reports*. University of Michigan, Abt Associates. Dostopno prek: http://sitemaker.umich.edu/fred.conrad/files/qdet_chapter_1-29-03.pdf (10. januar 2008).
3. Fowler, Floyd J. 1995. *Improving Surveys Questions. Design and Evaluation. Applied Social Research Methods Series, Vol 38*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
4. *Gfk Slovenija*. Dostopno prek: www.gfk.si (11. oktober 2007).
5. Goerman, Patricia. 2006. *Adapting Cognitive Interview Techniques for Use in Pretesting Spanish Language Survey Instruments*. Washington, DC: Statistical Research Division, U.S. Census Bureau. Dostopno prek: <http://www.2010census.biz/srd/papers/pdf/rsm2006-03.pdf> (26. maj 2008).
6. Groves, Robert M., Floyd J. Fowler, Mick P. Couper, James M. Lepkowski, Eleanor Singer in Roger Tourangeau. 2004. *Survey Methodology*. New Jersey: John Wiley & Sons.
7. Hlebec, Valentina. 2005/2006. *Prosojnice pri predmetu Oblikovanje anketnega vprašalnika*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://2006.av.fdvinfo.net/index.php?fl=0&p1=1&p2=155&p3=0&id=257> (23. september 2007).
8. Hlebec, Valentina in Tina Kogovšek. 2006. *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.
9. Lozar Manfreda, Katja. 2004/2005. *Napake v merjenju zaradi anketnega vprašalnika*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://2006.av.fdvinfo.net/uploadi/editor/NAPAKE-razlaga.pdf> (16. junij 2008).
10. Murtagh, Fliss E. M., Julia M. Addington-Hall in Irene J. Higginson. 2007. The value of cognitive interviewing techniques in palliative care research.

- Palliative Medicine* 2007; 21: 87-93. Sage Publications. Dostopno prek: <http://pmj.sagepub.com/cgi/content/abstract/21/2/87> (13. februar 2008).
11. Nadrag, Petra. 2002. *Kakovost anketnega vprašalnika za evalvacijo programa PUM*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Nadrag-Petra.PDF> (15. oktober 2007).
 12. Porter, Andrew C., Tim Zeidner, Morgan Polikoff, Stephen N. Elliott, Ellen Goldring in Joseph Murphy. 2007. *Report on the Cognitive Interview Lab Pilots to Assess the VAL-ED Instrument*. Vanderbilt Assessment of Leadership in Education. Dostopno prek: <http://www.vanderbilt.edu/lsi/valed/cogint.pdf> (13. februar 2008).
 13. Presser, Stanley, Jennifer M. Rothgeb, Mick P. Couper, Judith T. Lessler, Elizabeth Martin, Jean Martin in Eleanor Singer. 2004. *Methods for Testing and Evaluating Survey Questions*. New York: John Wiley & Sons.
 14. Snijkers, G. J. M. E. 2002. *Cognitive Laboratory Experiences: On Pre-testing Computerised Questionnaires and Data Quality*. Statistics Netherlands. Dostopno prek: www.jpism.umd.edu/qdet/final_pdf_papers/Snijkers.pdf (23. september 2007).
 15. Willis, Gordon B. 1999. *Cognitive interviewing, A »How to« guide*. Research Triangle Institute. Dostopno prek: <http://appliedresearch.cancer.gov/areas/cognitive/interview.pdf> (23. september 2007).
 16. --- 2005. *Cognitive Interviewing: a tool for improving questionnaire design*. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications.
 17. Willis, Gordon B. in Judith T. Lessler. 1999. *Question Appraisal System QAS-99*. Research Triangle Institute. Dostopno prek: <http://appliedresearch.cancer.gov/areas/cognitive/qas99.pdf> (5. maj 2009).

PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK PREHRANJEVALNE NAVADE

UNIVERZA V LJUBLJANI VISOKA ŠOLA ZA ZDRAVSTVO FAKULTETA ZA POMORSTVO IN PROMET

Merjenje rH urina in sline – test 1

Spoštovani,

Na Univerzi v Ljubljani izvajamo raziskavo, s katero želimo ugotoviti, kako življenjske in prehranjevalne navade posameznikov vplivajo na količino aktivnega vodika (H-) v njihovem telesu. Slednji je bistven za normalno delovanje celic in organov. To bomo preučevali z merjenjem parcialnega tlaka vodika (rH oz rH₂) v slini in urinu ter s spodnjim anketnim vprašalnikom o posameznikovem počutju ter o njegovih življenjskih in prehranjevalnih navadah.

Posebej želimo opozoriti, da so podatki meritev in anketiranja anonimni. Pridobljeni podatki bodo namenjeni izključno za potrebe raziskave. Za uspeh raziskave je ključnega pomena, da na vsa vprašanja odgovorite odkrito in iskreno (tako kot dejansko razmišljate in počnete).

Za sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo

Nosilca raziskave:

Asist. Dr. Borut Poljšak (borut.poljsak@vsz.uni-lj.si)

Doc. Dr. Iztok Ostan (iztok.ostan@fpp.uni-lj.si)

I. Podatki o udeležencu (-ki) in o njegovem (njenem) splošnem počutju

1. Šifra udeleženca (izpolni anketar): _____

2. Starost: _____ let

3. Spol: M - moški, Ž – ženski

4. Stopnja dosežene izobrazbe:

- a) nedokončana osnovna šola
- b) osnovna šola
- c) poklicna šola
- d) srednja šola
- e) višja šola, visoka šola
- f) dokončan univerzitetni študij ali več

5. Zaposlitev:

- a) študent (-ka)
- b) zaposlen (-a)
- c) upokojen (-a)
- d) nezaposlen (-a)
- e) drugo

6. Telesna višina _____ cm

7. Telesna teža _____ kg

8. BMI (izpolni anketar) _____

9. Tip naselja vašega stalnega bivališča:

- a) mestni
- b) primestni
- c) vaški

Značilnosti dela, ki ga opravljate (odgovarjajo zaposleni in študenti, ki ob študiju delajo):

11. Delovni čas:

- a) stalen delovni čas
- b) izmensko delo brez nočne izmene
- c) izmensko delo z nočnimi izmenami, po _____ krat tedensko

12. Na službeni poti sem:

- a) vsak dan ali skoraj vsak dan
- b) od 2 do 3 krat tedensko
- c) enkrat tedensko
- d) manj kot enkrat tedensko

12. Kako ocenjujete svoje splošno počutje oz. zdravstveno stanje?

- a) sem popolnoma zdrav in sem v dobri kondiciji
- b) počutim se dobro
- c) ne počutim se preveč dobro (brez energije...)
- d) počutim se bolnega

13. Kako ste zadovoljni s svojim življenjem

- a) večinoma sem zelo zadovoljen
- b) zadovoljen sem
- c) nisem prav zadovoljen a tudi ne nezadovoljen
- d) nezadovoljen sem
- e) večinoma sem zelo nezadovoljen

Po tek splošnih vprašanjih o vas in vašem počutju vas prosimo še konkretnje odgovore o posameznih vidikih vašega funkcionalnega zdravja:

II. Funkcionalno zdravje (test po Holfordu) :

Prosimo, odgovorite na vprašanja, tako da obkrožite črke a, b ali c pred odgovorom, ki vam najbolj ustreza.

Prebava

1. Imate slabo prebavo?A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
2. Vas napenja in imate vetrove? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
3. Ste po zaužitem obr..... A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
4. Imate sindrom razdražljivega črevesja (diareja)?.....A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

Srce in obtočila

5. Kakšen je vaš
krvni pritisk?A) 140/90 ali višji B) med 125/85 in 140/90 C) nižji kot 125/80
6. Se hitro zadihate?..... A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
7. So vaše roke in noge mrzle?..... A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
8. Je zdravnik ugotovil,
da imate slabo prekrvavitev?A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
9. Koliko članov vaše družine (starši, stari starši, tete, strici)
je umrlo zaradi bolezni srca in ožilja?A) trije ali več B) dva C) eden ali nobeden

Imunski sistem

10. Kolikokrat na leto ste prehlajeni?A)trikrat ali večkrat B)dvakrat C)enkrat ali nikoli
11. Koliko dni navadno trajajo
izraziti simptomi prehlada? A) tri dni ali dlje B) dva dneva C) en dan ali nič
12. Povprečno kolikokrat
na leto jemljete antibiotike?.....A) dvakrat ali večkrat B) enkrat C) nikoli
13. Imate pogosta vnetja, ki jih spremljajo bolečine in pordelost? A) da C) ne
14. Imate pogoste alergijske reakcije? A) da B) občasno C) ne

Duševno zdravje

15. Se težje zberete, kot ste se nekoč? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
16. Si težje zapomnite stvari kot pred časom? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
17. Ste kdaj depresivni?A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
18. Se vas kdaj pollaščajo
občutki strahu in tesnobe? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

Hormonski sistem

19. Imate pogosto močno željo po sladkih
prigrizkih ali poživilih? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
20. Bi svoj način življenja označili kot stresen?A)pogosto B)včasih C) redko ali nikoli
21. Morate nov dan začeti s poživilom
ali sladkim prigrizkom? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

Koža, nohti in lasje

22. Imate suho kožo? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
23. Imate akne? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
24. Imate izpuščaje, luskavico ali dermatitis? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
25. So vaši nohti krhki in razpokani? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
26. Imate mastne oziroma suhe in krhke lase?A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

Telesna kondicija

27. Povprečno kolikokrat na teden
ste telesno dejavni? A) redko ali nikoli B) enkrat C) dvakrat ali večkrat
28. Kolikokrat si med
telesnimi naporimi pretegnete mišice?A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
29. Ali ponoči spite manj kot 6 ur in pol? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli
30. Kako pogosto ste utrujeni? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

31. Ali sami menite, da imate dobro telesno kondicijo? A) redko ali nikoli B) včasih C) pogosto

Splošna zdravstvena slika

32. Kolikokrat na leto obiščete zdravnika? A) dvakrat ali pogosteje B) enkrat C) nobenkrat

33. Povprečno kolikokrat na leto jemljete zdravila, predpisana z receptom..... A) dvakrat ali pogosteje B) enkrat C) nobenkrat

34. Ali...?A) ste debeli B) imate prekomerno telesno težo C)imate idealno telesno težo

35. Ste bili kot otrok pogosto bolni? A) pogosto B) včasih C) redko ali nikoli

36. Imate kakšne kronične zdravstvene težave?..... A) da C) ne

37. Doseženo število točk (izpolni anketar) : _____

Točkovalnik ankete o funkcionalnem zdravju

Najvišje število možnih točk je 72. Odgovor na vsako vprašanje v anketnem vprašalniku se vrednoti z vrednostmi od 0 do 2 in sicer:

- odgovor »pogosto« 2 točki,
- odgovor »včasih« 1 točko in
- odgovor »redko ali nikoli« 0 točk.

Od 0 do 15 točk:

Ste funkcionalno zdravi in imate dovolj rezerve za prilagajanje stresnim dogajanjem v življenju. Bodite pozorni na odgovore, pri katerih ste zbrali veliko število točk.

Od 16 do 30 točk:

Vaše zdravje je nekoliko boljše od povprečnega, a še vedno ni optimalno. Čas je, da naredite korak naprej ter izboljšate način življenja in prehrane.

Od 31 do 50 točk:

Vaše zdravje je povprečno slabo. Če ne boste nemudoma ukrepali, ga boste spodkopali še bolj in lahko računate na težave, ki se bodo pokazale pozneje v življenju. Obiščite strokovnjaka za prehrano in pazite, kaj pojedete in popijete.

Od 51 do 72 točk:

Ste »vertikalni bolnik« in kmalu boste postali »horizontalni«, če ne boste v svoj način življenja in prehrane uvedli nekaj sprememb. Posvetujte se s strokovnjakom za prehrano, ta vam bo svetoval, s kakšno hrano in prehranskimi dodatki boste spet vzpostavili dobro zdravje.

III. Test kazalcev toksemije ii

Prosimo, odgovorite še na naslednja vprašanja. Nekatera so podobna tistim, na katera ste odgovorili v predhodnem testu. Naj vas to ne moti. Ta test je osredotočen na stanje v zadnjem mesecu, predhodni pa je zajemal splošno stanje funkcionalnega zdravja udeleženca (-ke).

Obkrožite ustrezne odgovore

	Znaki toksemije (zastajanja strupov v telesu)	Intenzivnost pojava		
		a) pogosto (enkrat tedensko ali pogosteje)	b) včasih (1-2 krat mesečno)	c) redko/nikoli (manj kot 1 krat mesečno)
1.	“Nejasna” glava	a) pogosto (enkrat tedensko ali pogosteje)	b) včasih (1-2 krat mesečno)	c) redko/nikoli (manj kot 1 krat mesečno)
2.	Nezmožnost zbrati se	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
3.	Vzkipljivost	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
4.	Vznemirjen želodec	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
5.	Kronično zaprtje ali pogoste driske	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
6.	Otrdelost v predelu ramen (lopatice)	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
7.	Črno (temno) blato	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
8.	Smrdeče blato	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
9.	Neprijeten telesni vonj	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
10.	Kronična utrujenost	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
11.	Občutek staranja	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
12.	Potreba po veliko spanja	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
13.	Nespečnost	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
14.	Uvela, postarana koža	a) precej	b) nekoliko	c) malo/nič
15.	Gube na obrazu	a) precej	b) nekoliko	c) malo/nič
16.	Zasvojenost s sladkarijami, kavo, cigaretami, škrobnimi živili...	a) precej	b) nekoliko	c) malo/nič
17.	Prenajedanje	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
18.	Pomanjkanje teka	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
19.	Hranjenje iz navade ali “za moč”	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
20.	Glavobol pri zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
21.	Glavobol, ki nastane, ko smo izpustili obrok, in mine, ko se najemo	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
22.	Zamašen nos ob zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
23.	Katar v grlu ob zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
24.	Kisel, grenak ali slan okus v ustih ob zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
25.	Krmežljave oči ob zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
26.	Zamašena ušesa ob zburanju	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
27.	Zadah iz ust (ko se zbudimo ali pozneje)	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
28.	Obložen jezik	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
29.	Motne, krvave oči	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
30.	Vrtoglavost, omotičnost	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli

Točkovanje odgovorov:

a) = 2 točki, b) = 1 točka, c) = 0 točk.

31. Vsota doseženih točk pri testu toksemije
(izpolni anketar): _____

Vrednotenje rezultatov testa kazalcev toksemije

Čim višji je rezultat, tem višja je raven toksemije – zastajanja strupov v organizmu. Dr. Ostan priporoča naslednjo kategorizacijo rezultatov:

- 0 točk ali 1 točka: brez znakov toksemije,
- od 2 do 10 točk: nizka toksemija
- od 11 do 24 točk: srednja toksemija
- od 25 do 42 točk: visoka toksemija
- od 43 do 60 točk: zelo visoka toksemija

Zaradi zastajanja strupov v telesu nastajajo mnoge bolezni. Zato je se z višanjem ravni toksemije povečuje možnost obolenj.,

IV Fizični dejavniki zdravja in prehrana

1. Koliko **vode** in svežih sokov popijete dnevno (ne čajev ali drugih napitkov):

- a) nič (manj kot 1 dcl)
- b) od 0,1 do 0,5 litra
- c) od 0,5 do 1,0 litra
- d) od 1,0 do 1,5 litra
- e) od 1,5 do 2,0 litra
- f) več kot 2 litra (navedite koliko): _____ l

2. Koliko časa dnevno porabite za naslednje aktivnosti v običajnem (delovnem) dnevu:

	praktično nič (manj kot 15 min)	½ ure	1 uro	1,5 ure	2 uri	2,5 ure ali več
Za telesno gibanje (intenzivna hoja, tek, delo na vrtu...)	x	x	x	x	x	x
Bivanje za zraku	x	x	x	x	x	x
Bivanje na sončni svetlobi (ne v avtu ipd)	x	x	x	x	x	x

3. Sredi dneva si privoščim počitek oz. sprostitvev:

- a) vsak dan /pogosto
- b) včasih
- c) redko/nikoli

4. Običajno izpraznjujem črevo:

- a) več kot 3 krat dnevno
- b) 2-3 krat dnevno
- c) enkrat dnevno
- b) ne vsakodnevno

5. Za izpraznenje črevesa običajno
- uporabljam pomagala (odvajalne čaje, Donat...)
 - ne uporabljam pomagala
6. Običajno (če nimam nočne izmene...) grem spat
- pred 22. uro
 - med 22. in 23. uro
 - med 23. in 24. uro
 - med polnočjo in eno uro
 - po eni uri zjutraj
7. Običajno spim _____ ur dnevno.
8. Moje spanje je praviloma:
- dobro (spim globoko in se zbudim spočít-a)
 - slabo
9. Koliko obrokov hrane užijete dnevno:
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6 ali več
10. Moj glavni obrok je:
- zajtrk
 - kosilo
 - večerja
 - kosilo in večerja združena v enem obroku
 - drugo : _____
11. Spat grem s polnim želodcem:
- vsak dan /pogosto
 - včasih
 - redko
12. Moja prehrana je:
- mešana
 - vegetarijanska
 - drugo (navedite) _____
13. Surovo sadje in zelenjavo uživam:
- 5 krat na dan ali več
 - 2 - 4 krat na dan
 - enkrat dnevno
 - nekajkrat na teden
 - redko/ ne uživam

14. Surova hrana (sadje, zelenjava, jedrca...) predstavlja v moji prehrani:

- a) veliko večino ali celoto
- b) večino
- c) polovico
- d) manjši del
- e) zelo majhen del ali nič

15. Sveže sadne ali zelenjavne sokove uživam:

- a) vsak dan
- b) nekajkrat tedensko
- e) včasih
- f) nikoli (zelo redko)

16. Moja prehrana je:

- a) pestra,
- b) enolična/ pomanjkljiva.

17. Običajno jem:

- a) preveč,
- b) ravno pravo količino,
- c) premalo.

18. Kako pogosto se odločate za čistilne prehranske dneve oz. shujševalne kure?

	Vrsta prehranskega režima	Za to vrsto omejevalne prehrane se odločam:		
1.	Shujševalni dnevi (tudi s kuhano hrano)	a) pogosto (enkrat mesečno ali pogosteje)	b) včasih	c) redko/nikoli
2.	Čistilni dnevi s surovim sadjem in zelenjavo	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli
3.	Post ob svežih sokovih ali vodi	a) pogosto	b) včasih	c) redko/nikoli

V. Prehranski dodatki

1. Prehranske dodatke uživam:

- a) vsak dan
- b) vsak teden (enkrat ali nekajkrat)
- c) včasih/redko
- d) ne uživam jih.

2. Katere vrste prehranskih dodatkov uživate (če jih ne, preskočite naslednje poglavje):

Prehranski dodatek		Pogostnost uživanja			
1.	Vitaminski dodatki	a) vsak dan	b) vsak teden (vsaj enkrat)	c) včasih/redko	d) nikoli
2.	Mineralni dodatki	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
3.	FHES	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
4.	Alkalna ionizirana voda	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
5.	Amino kisline (beljakovinski dodatki)	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
6.	Zelenjavni/sadni praški in njihovi izvlečki	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
7.	Esencialne maščobne kisline (omega 3, omega 6)	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
8.	Probiotiki	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
9.	Drugo: _____	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli

3. Ali se pred uživanjem prehranskih dodatkov posvetujete s svojim zdravnikom ali farmacevtom?

- a) da
- b) ne

4. Ali upoštevate navodila proizvajalca o zaužiti količini prehranskega dodatka?

- a) da
- b) ne

5. Uporabljam naslednje vitaminske in mineralne dodatke (če jih ne uporabljate, preskočite na naslednje poglavje):

- a) preparat posameznega vitamina (navedite katerega) _____
- b) preparat vitamina A+C+E,
- c) multivitaminske preparate,
- d) preparate posameznega minerala (navedite katerega) _____
- e) multimineralne preparate,
- f) kombinirane multivitaminske in multimineralne preparate

6. Vitaminske in mineralne pripravke uživam:

- a) že več let,
- b) eno leto,
- c) manj kot leto dni.

7. (Multi)vitaminske pripravke zaužijem:

- a) pred obrokom
- b) med obrokom
- c) po obroku
- d) na tešče

VI. Drugo

1. Kako pogosto užijete naslednja snovi?

Vrsta snovi	Pogostnost			
Kava	a) vsak dan ____ skodelic	b) vsak teden (vsaj enkrat)	c) včasih/redko	d) nikoli
Alkoholne pijače	a) vsak dan ____ kozarec(cev)	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
Kajenje	a) vsak dan ____ cigaret	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
Zadrževanje v zakajenem prostoru	a) vsak dan ____ ur	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
Zdravila	a) vsak dan ____ tablet	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli
Druge snovi :	a) vsak dan	b) vsak teden	c) včasih/redko	d) nikoli

2. Ali imate sladkorno bolezen?

- a) Da
- b) Ne

3. Ali obstaja še kašna pomembna stvar v zvezi z vašim zdravjem ali počutjem, pa je nismo zajeli s tem vprašalnikom? Nam jo lahko zaupate?

4. V kolikor ste se danes (dan, ko izpolnjujete vprašalnik) in včeraj ravnali kako drugače kot običajno, prosimo, da to napišete (npr. Danes/včeraj sem zaužil vitaminske tablete, običajno pa jih ne; ali pa danes/včeraj sem kadil, običajno pa ne kadim).

5. Ali ste v zadnjem času dali izmerit raven krvnega holesterola?

- c) Da, vrednosti holesterola so bile: celokupni : _____, LDL holesterol pa _____ .
- b) Ne

6. Ali uživata sredstva za zniževanje ravni krvnega holesterola?

- a) Da
- b) Ne

7. Če želite čez čas ponovno preveriti svojo slino in urin, vas prosimo, da si zapomnite svojo šifro (glej prvo stran, vprašanje 1) oz. da, zaradi lažje identifikacije pri naslednjem merjenju, navedete svoje okrajšano ime (npr. Ivan F.) :

8. Današnji datum: _____

Najlepša hvala za sodelovanje!

9. Urin (izpolni izvajalec meritev): pH _____ ORP _____ rH _____
elektr. prevodnost _____

10. Slina (izpolni izvajalec meritev): pH _____ ORP _____ rH _____
elektr. prevodnost _____

i Holford, P.: 100 % Zdravi (Prevod dela: 100 % Health).- Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000, str. 21

ii Ostan, Iztok; Ambrozius, Božena; Ostan, Alberta: Osnove upravljanja s človeškimi viri. 1: Ko zdravila odpovedo.– Ljubljana: Aura, 2001.

PRILOGA B: ANKETNI VPRAŠALNIK DEJAVNIKI RAZVOJA KOHEZIVNOSTI IN SODELOVANJA V SOSESKAH

VPRAŠALNIK

DEJAVNIKI RAZVOJA KOHEZIVNOSTI IN SODELOVANJA V SOSESKAH

Začeli bomo v z vprašanji o vašem stanovanju in vaši soseski.

1. V kakšnem stanovanju živite?

- a. Enodružinska hiša
- b. Stolpnica ali blok
- c. Drugačna večstanovanjska hiša
- d. Drugo

2. Koliko let že bivate v tem stanovanju?

.....

3. Kakšen je vaš lastniški status?

- a. Najemnik v občinskem stanovanju, stanovanju javnega stanovanjskega sklada, ...
- b. Najemnik v privatnem najemnem stanovanju - lastnik je fizična oseba
- c. Najemnik v privatnem najemnem stanovanju - lastnik je podjetje, ...
- d. Lastnik ali solastnik
- e. V stanovanju sorodnikov, ne plačuje najemnine
- f. Drugo.....

4. Kako zadovoljni ste z vašo sosesko? (obkrožite oceno od 1 do 10)

zelo nezadovoljni 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 zelo zadovoljni

5. Ali imate v vaši soseski katero od naslednjih težav? Ocenite na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni da težave ni, 5 pa da je zelo huda.

a. otroci nimajo varnega prostora za igro na prostem	1 2 3 4 5
b. hrup v okolju	1 2 3 4 5
c. onesnažen zrak	1 2 3 4 5
d. odsotnost rekreacijskih površin	1 2 3 4 5
e. slabe prometne povezave	1 2 3 4 5
f. umazanija na ulicah	1 2 3 4 5
g. zanemarjene javne površine	1 2 3 4 5
h. vlomi in kraje	1 2 3 4 5
i. vandalizem in grafiti	1 2 3 4 5

6. Kako zadovoljni ste z naštetimi značilnostmi svoje soseske? (1 zelo nezadovoljen 5 zelo zadovoljen)

a. urejenost javnih zelenih površin	1 2 3 4 5
b. kulturna ponudba	1 2 3 4 5
c. restavracije	1 2 3 4 5
d. stanje cest in poti	1 2 3 4 5
e. trgovinska ponudba	1 2 3 4 5
f. struktura stanovalcev	1 2 3 4 5
g. vzdževanost stavb	1 2 3 4 5
h. organiziranost soseske	1 2 3 4 5

7. V nekaterih soseskah živijo ljudje s podobnim socialno-ekonomskim položajem, druge pa mešano. Kako je v vaši soseski?

- Soseska je socialno mešana
- Soseska je srednje mešana
- Soseska je socialno homogena

8. Ali se j v zadnjih letih v vaši soseski zamenjalo

- veliko stanovalcev
- malo stanovalcev

9. Kako varno menite, je hoditi v vaši soseski ponoči?

- zelo varno
- razmeroma varno
- razmeroma nevarno
- zelo nevarno

10. Ali se čutite navezani na sosesko?

sploh ne navezan 1 2 3 4 5 močno navezan

Zanima nas vaše delovanje v soseski.

11. Ali aktivno sodelujete v kateri izmed organizacij / društev, ki si prizadeva za izboljšanje soseske?

- Da
- Ne
- Take organizacije v soseski ni

12. Ali sodelujete v kakšnem športnem klubu, kulturni organizaciji ali kakšni drugi organizirani aktivnosti v soseski?

- Da
- Ne

13. Ali bi bili pripravljeni posvetiti nekaj ur svojega časa tedensko za aktivnosti za izboljšanje svoje soseske?

- Da
- Ne

14. Ali bi bili pripravljene nameniti manjši finančni prispevek za izboljšanje svoje soseske?

- a. Da
- b. Ne

15. Koliko prostega časa (ur) v povprečju približno preživite v javnih prostorih v soseski?

.....

16. Kaj pa tam najpogosteje počnete? (obkrožite le en odgovor)

- a. se pogovarjate z ljudmi
- b. se sprehajate
- c. igrate (z otroci)
- d. sprehajate svojega psa
- e. se rekreirate
- f. srečujete s prijatelji
- g. nakupujete
- h. obiskujete prireditve
- i. obiskujete restavracije, kavarne
- j. drugo _____

17. Ali vas skrbi prihodnost vaše soseske?

- a. Da
- b. Ne
- c. tem ne razmišljam

Sedaj sledi nekaj vprašanj o vaših odnosih z drugimi ljudmi.

18. Gledano na splošno, ali bi rekli da večini ljudi lahko zaupamo, ali pa je treba biti z ljudmi zelo previden?

človek nikoli ni dovolj previden 1 2 3 4 5 skoraj vedno lahko zaupamo

19. V koliki meri pa lahko zaupate sosedom?

sploh ne 1 2 3 4 5 povsem.

20. Kako ocenjujete kontakte med vami in ostalimi prebivalci soseske?

- a. dobri
- b. srednje dobri
- c. slabi
- d. ne vem

21. V nekaterih območjih se ljudje precej družijo in si med seboj pomagajo, medtem ko se v drugih ne družijo in skrbijo le sami zase. Kako je v vaši soseski?

- a. ljudje si med seboj pomagamo
- b. vsak skrbi samo zase;
- c. pomagamo si le ljudje, ki se dobro poznamo, za ostale se ne zanimamo

22. Ali je v vaši soseski močan občutek skupnosti? Ocenite na lestvici od 1 do 5.
zelo šibek 1 2 3 4 5 zelo močan.

23. Ocenite prosim, koliko ljudi v soseski poznate na videz?

- a. nobenega
- b. 1-5
- c. 6-10
- d. 11-20
- e. 21-30
- f. več kot 30

24. Ocenite prosim s koliko ljudmi se pozdravljate v soseski?

- a. nobenim
- b. 1-5
- c. 6-10
- d. 11-20
- e. 21-30
- f. več kot 30

25. Ocenite prosim s koliko ljudmi v soseski si pomagati pri manjših praktičnih opravilih?

- a. nobenega
- b. 1-5
- c. 6-10
- d. 11-20
- e. 21-30
- f. več kot 30

26. Ali ste v zadnjem letu pogosto, včasih, redko ali nikoli imeli naslednje stike s sosedi:

a. pogovor s sosedi	pogosto	včasih	redko	nikoli
b. obisk sosedov	pogosto	včasih	redko	nikoli
c. sposoja orodja ipd.	pogosto	včasih	redko	nikoli
d. pomoč pri manjših opravilih	pogosto	včasih	redko	nikoli
e. pogovor o problemih v soseski	pogosto	včasih	redko	nikoli
f. pogovor o osebnih stvareh	pogosto	včasih	redko	nikoli
g. prepir s sosedi	pogosto	včasih	redko	nikoli

27. Ocenite spodnje izjave na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni da sploh ne soglašate in 5 da močno soglašate.

- a. Med ljudmi iz soseske imam veliko dobrih prijateljev. 1 2 3 4 5
- b. Večina ljudi v naši soseski je v temelju poštenih in jim zaupam. 1 2 3 4 5
- c. Večina ljudi v naši soseski ti je pripravljena pomagati, če pomoč potrebuješ.
1 2 3 4 5
- d. Čutim, da me ljudje v naši soseski sprejemajo. 1 2 3 4 5

28. Kako verjetno je, da bi sosedje posegli v dogajanje, če bi videli:			
a. otroke, ki pišejo po stenah	ni verjetno	verjetno	zelo verjetno
b. mlade, ki uničujejo javno lastnino	ni verjetno	verjetno	zelo verjetno
c. da je nekdo napaden	ni verjetno	verjetno	zelo verjetno

Na koncu bi vam želeli zastaviti še nekaj vprašanj o vas

29. Vaš spol

- a. Ženski
- b. Moški

30. Katerega leta ste rojeni?

.....

31. Kakšna je vaša etnična pripadnost?

.....

32. Kakšna je vaša dosežena stopnja izobrazbe?

- a. Nedokončana OŠ
- b. OŠ
- c. strokovna šola
- d. 4 letna srednja šola
- e. Višja, visoka šola, fakulteta ali več

33. Kakšna je vaša delovna aktivnost?

- a. Polno zaposleni
- b. zaposleni za skrajšan delovni čas
- c. brezposelni
- d. upokojeni
- e. študent
- f. gospodinja
- g. drugo

34. Kakšen je vaš povprečen NETO dohodek?

- a. do 400 eurov (95.856 sit)
- b. od 400 do 800 eurov (do 191.712 sit)
- c. od 800 do 1200 eurov (do 287.568 sit)
- d. od 1200 do 1600 eurov (do 383.424 sit)
- e. od 1600 do 2000 eurov (do 479.280 sit)
- f. nad 2000 euri (nad 479.280 sit)

35. Koliko oseb biva v vašem stanovanju?

.....

36. Kdo živi z vami v gospodinjstvu?

a. Vaši otroci (število otrok)	da	ne
b. Partner	da	ne
c. vaši ali partnerjevi starši	da	ne
d. vaši vnuki	da	ne
e. drugi sorodniki	da	ne
f. druge osebe	da	ne

37. Prosim povejte, kako pomembna je vsaka od naštetih stvari v vašem življenju?

	zelo pomembna	precej pomembna	ne preveč pomembna	sploh ni pomembna	ne vem
Delo	1	2	3	4	9
Družina	1	2	3	4	9
Prijatelji in znanci	1	2	3	4	9
Prosti čas	1	2	3	4	9
politika	1	2	3	4	9
vera	1	2	3	4	9

38. Na kratko vam bomo opisali različne ljudi. Prosimo, preberite vsakega izmed opisov in v vsaki vrstici obkrožite številko ki pove, koliko je oseba podobna vam. 1 pomeni zelo mi je podobna, 5 ni mi podobna.

a. Zanj je pomembno, da ima veliko novih zamisli in da je ustvarjalna. Stvari rada počne na izviren način.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

b. Zanj je pomembno, da je premožna. Imeti želi veliko denarja in dragih predmetov.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

c. Verjame, da bi morali ljudje narediti to, kar jim ukažejo. Meni, da bi morali ljudje spoštovati pravila ves čas, tudi takrat, ko jih nihče ne opazuje.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

d. Zanj je pomembno, da pomaga ljudem okoli sebe. Hoče poskrbeti za njihovo blagostanje.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

e. Zanj je pomembno, da se vedno spodobno obnaša. Ne želi narediti ničesar takega, kar bi drugi označili za neprimerno.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

f. Išče priložnosti, da bi se zabavala. Zanj je pomembno, da počne stvari v katerih uživa.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

g. Zanj je pomembno, da sama odloča o tem, kaj počne. Rada je svobodna in neodvisna od drugih.

zelo podobna 1 2 3 4 5 ni podobna

**PRILOGA C: ANALIZA INTERVJUJEV PRI ANKETNEM VPRAŠALNIKU
PREHRANJEVALNE NAVADE**

B2	GAŠPER				
SGR	Nejc	Vesna	Stane	Barbara	Sašo
II.					
5.	2a	ok	2a	2a	3b
6.	2a	2a	2a	2a	2a
7.	ok	2a	ok	ok	2a
9.	2a	ok	ok	ok	ok
11.	ok	1c	ok	ok	ok
12.	ok	2a	2a	ok	ok
14.	ok	1c	ok	ok	ok
15.	ok	ok	ok	3b	ok

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja.

B9	SAŠA					TJAŠA				
SGR	Neja	Saša	Jure	Urška	Vital	Irena	Igor	Tilen	Simona	Kristina
IV.										
1.	ok	ok	ok	ok	2a					
2.3.	ok	2a	ok	ok	ok					
3.	ok	ok	ok	2a	2a					
6.	ok	ok	ok	2a	ok					
8.	ok	ok	2a	ok	ok					
9.	1c	1c	ok	1c	ok					
10.	1c	ok	ok	ok	ok					
V.										
1.						1b	ok	1c	ok	ok
2.1.						ok	ok	ok	ok	2a
2.2.						ok	ok	ok	ok	2a
2.3.						1b	1b	1b	1b	1b
2.7.						ok	ok	ok	1c	1c
2.8.						ok	ok	ok	3b	ok
2.9.						ok	ok	ok	1c	ok
7.						ok	ok	3b	ok	3b
VI.										
1.1.						ok	ok	ok	2a	ok
1.2.						2a	ok	2a	ok	1c
1.4.						ok	2a	ok	ok	ok
1.5.						ok	ok	ok	ok	1c
1.6.						1c	1c	1c	ok	1c
2.						3a	3a	3a	ok	3a
6.						ok	ok	1c	ok	1c

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja.

B2	NIKA					PETRA				
RGR	Irena	Aleš	Nina	Srečo	Nejc	Manca	Mojca	Marko	Vesna	Jure
II.										
1.						2a	ok	ok	ok	ok
III.										
1.						1c	ok	1c	ok	ok
7.						3b	ok	3b	ok	3b
8.						ok	ok	4a	ok	ok
24.	3b	ok	ok	ok	3b					
26.	ok	3c	ok	ok	ok					
28.	ok	ok	ok	ok	3b					
30.	3c	ok	ok	ok	ok					

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko retrospektivnega glasnega razmišljanja.

B2	ŠPELA				
P	Betka	Darko	Maja	Ingrid	Zvone
II.					
10.	5	5	5	5	5
11.	5	5	5	5	5
12.	5	5	5	5	5
13.	5	5	5	5	5
14.	5	5	5	5	5
27.	5	5	5	5	5
28.	5	5	5	5	5
29.	5	5	5	5	5
30.	5	5	5	5	5
31.	5	5	5	5	5
III.					
17.	5	5	5	5	5
18.	5	5	5	5	5
19.	5	5	5	5	5
20.	5	5	5	5	5
21.	5	5	5	5	5
22.	5	5	5	5	5
23.	5	5	5	5	5

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko parafraziranja.

P	VANJA					LUKA					
	B9	Matija	Marija	Hana	Primož	Matevž	Ana	Boris	Klara	Matija	Primož
IV.											
1.	ok	ok	1c	ok	ok						
2.	ok	5	ok	5	5						
3.	ok	ok	1c	1c	ok						
6.	ok	ok	ok	5	ok						
7.	ok	5	ok	ok	ok						
8.	ok	ok	5	5	ok						
9.	ok	ok	ok	5	ok						
10.	ok	5	5	ok	5						
11.	ok	ok	5	ok	ok						
12.	ok	5	ok	5	5						
13.	ok	ok	ok	ok	5						
14.	3c	ok	3c	ok	ok						
15.	ok	ok	ok	ok	3c						
18.		ok	ok	ok	3a						
V.											
2.						ok	5	ok	5	5	
3.						ok	1c	5	5	ok	
6.						3a	ok	ok	ok	ok	
7.						5	ok	ok	1c	ok	
VI.											
1.						5	5	ok	5	ok	
2.						5	ok	5	ok	5	
3.						5	5	5	5	5	
5.						5	5	ok	5	5	
6.						5	5	5	5	5	

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko parafraziranja.

Legenda:

- 1a – jasnost besedišča
- 1b – jasnost strokovnih izrazov
- 1c – nejasnost
- 2a – domneva stalnega obnašanja
- 2b – dvosmiselnost
- 3a – pomanjkanje znanja
- 3b – vedenje intervjuvanca
- 3c – problem priklica
- 4a – občutljivost besedišča
- 5 – napačna uporaba tehnike

**PRILOGA D: ANALIZA INTERVJUJEV PRI ANKETNEM VPRAŠALNIKU
DEJAVNIKI RAZVOJA KOHEZIVNOSTI IN SODELOVANJA V SOSESKAH**

S6	BORUT					MATJAŽ					
	SGR	Andrej	Mateja	Matej	Maja	Petra	Tomaž	Tanja	Sabina	Simona	Aljoša
3.											
5d.	ok	ok	ok	ok	ok						
5g.	ok	ok	ok	ok	ok						
5h.	ok	ok	ok	ok	2b						
5i.	ok	ok	ok	ok	ok						
6a.	1c	ok									
6f.	1b	ok									
6g.	ok	ok									
6h.	ok	ok									
7.	1b	ok	ok	ok	ok						
11.	ok	ok	ok	1c	ok	ok	ok	ok	1c	ok	ok
12.	ok	ok	ok	1c	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
13.	ok	ok	3a	ok	ok	2a	ok	ok	ok	ok	2a
14.	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
15.	ok	ok	ok	ok		ok	ok	2a	ok	ok	ok
17.	ok	3b	ok		3b	ok	ok	ok			ok
22.	ok	ok	ok	ok	ok						
25.	ok	1c	ok	ok	ok						
26d.	ok	3b		ok	ok						
28a.	3a	3a	ok	ok	3a						
28b.	3a	3a	ok	ok	3a						
28c.	3a	3a	ok	ok	3a						
32.			ok	1c	1c						
33.			ok	ok	ok						
34.			ok	ok	ok						
37a.				ok	ok						

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja.

S6	ROK				
	SGR	Petra	Davor	Monika	Nina
3.	ok	1c	1c		
5d.	ok	ok	1c	ok	ok
5g.	ok	1b	1b	1c	ok
5h.	ok	ok	ok	ok	ok
5i.	2b	ok	ok	ok	ok
6a.	ok	ok	ok	ok	ok
6f.	ok	ok	ok	ok	ok
6g.	ok	1b	ok	ok	ok
6h.	ok	ok	1b	1c	ok
7.	ok	1b	ok	ok	ok
11.	ok	ok	ok	ok	ok
12.	ok	ok	ok	ok	ok
13.		3a	ok	ok	ok
14.	ok	1b	ok	ok	ok
15.	2a	ok	ok	ok	ok
17.				ok	ok
22.				1c	ok
25.				ok	ok
26d.				ok	1b
28a.				ok	ok
28b.				ok	ok
28c.				ok	3a
32.	ok	ok	ok		
33.	ok	ok	1b		
34.	ok	4a	ok		
37a.	ok	ok	1c		

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja.

B6	JANA					SANDRA					
	SGR	Zvonka	Meri	Miha	Mojca	Tone	Gal	Mojca	Jure	Jožica	Nika
5d.	ok	ok	ok	ok	ok	1c					
5h.	ok	ok	ok	ok	ok	2b					
6a.	1c	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	1c
6b.	1c	1c	1c	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	1c
6c.	1c	1c	ok	ok	ok	1c	ok	ok	ok	ok	ok
6e.	1c	ok	ok	ok	ok	1c	ok	ok	ok	ok	1c
6f.	1b	1b	1b	1c	1c	1c	ok	ok	ok	ok	ok
6h.	1c	ok	ok	ok	ok	1c	ok	ok	3b	ok	ok
7.	1b	1b	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
9.	2a	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
15.							1c	ok	1c	ok	ok
17.							3b	ok	3b	ok	3b
20.	ok	ok	ok	ok	1c	ok					
25.	ok	1c	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok
27b.	1c	ok	ok	ok	ok	ok					
27c.	3a	3a	3a	ok	ok	ok					

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko sočasnega glasnega razmišljanja.

S6	VESNA					KLEMEN					
	P	Cirila	Jaka	Gorazd	Maja	Brigita	Patrik	Petra	Marija	Matej	Iris
12.	1a	ok	ok	ok	ok	ok					
13.	ok	ok	ok	1a	ok	ok					
14.	3c	ok	ok	ok	ok	ok					
21.							1a	ok	ok	ok	ok
22.							ok	ok	1c	ok	ok
28.							3c	ok	ok	ok	ok

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko parafraziranja.

S6	VESNA					KLEMEN					
	D	Cirila	Jaka	Gorazd	Maja	Brigita	Patrik	Petra	Marija	Matej	Iris
5e.							ok	1c	ok	ok	
6.							1c	ok	ok	ok	ok
6f.							ok	1b	1c	ok	
6h.							ok	1c	ok	ok	
21.							1b	ok	ok	ok	ok

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko definicij.

B6	ZALA					MARTINA				
	D	Jaka	Blaž	Špela	Maša	Tomaž	Peter	Dejan	Jana	Neja
3.	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	5	5
5e.	ok	1c		ok	ok			ok	ok	
6c.	ok					5				
6d.	ok	ok			1c	5		ok		
6e.	ok	ok		ok	1c	5			ok	
6g.		ok	ok		1c			ok	ok	
6h.		ok		ok	1c			ok	ok	ok
7.	ok	ok	ok	ok	ok	5	ok	ok	ok	1c
8.						5		1c	1c	
9.	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	ok	1b	
12.						5		5	5	
16.						5	5	5	5	5
17.						1c		ok	ok	
18.								ok	1b	5
20.							ok	ok	1c	
23.								5		
25.							5	ok	ok	5
26a.								5		
26b.								ok	1c	
28b.								ok	5	
28c.								5		
31.		ok	ok	1c			ok	ok	ok	ok
33.		ok	ok	ok			5			5
34.	ok	ok	ok	ok	ok		1c	ok	ok	ok
38.						1b				5

Analiza intervjujev, kjer so intervjuvanci uporabljali tehniko definicij.

Legenda:

- 1a – jasnost besedišča
- 1b – jasnost strokovnih izrazov
- 1c – nejasnost
- 2a – domneva stalnega obnašanja
- 2b – dvosmiselnost
- 3a – pomanjkanje znanja
- 3b – vedenje intervjuvanca
- 3c – problem priklica
- 4a – občutljivost besedišča
- 5 – napačna uporaba tehnike